

ELOFIZETÉS.

HELYBEN ÉS VIDEKEN

Egy évre ... 36 kor.
Fél évre ... 18 kor.
Egy negyed évre 9 kor.
Egy hóra ... 3 kor.

Nyilttéri közlemények
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 87.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1917.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Szombat, augusztus 11.

A cseh és román árulók.

Mikor fogunk már a nyakukra taposni Magyarország legnagyobb ellenségeinek, a cseheknek és elv barátaiknak, a román izgatóknak? A fejünkbe rohan a vér, lázasan lüktet a szívünk a nemes haragtól és a fájdalmas dühtől, amikor a cseh arcátlanságtól és a román uszítók vakmerő követeléseiről szóló jelentéseket olvassuk. Az egyik cseh képviselő a frontra küldött lázító iratokban most arra bujtogatja Szent Nepomuk fiait, hogy tartsanak ki mindaddig, míg a „saját hazájukban“ találkozhatnak. „Saját haza“ alatt a magyarországi tót vármegyékkel kibővített önálló cseh királyságot érti az izgató cseh nyelv.

Ezeknek a hazááruló bűnösöknek, ezeknek az ellenséggel cimboráló hitvány lelkeknek érzésben és gondolkodásban vérrokonai azok a román vezérek, akik nyíltan dicsőítik a cseh elítélteknek adott kegyelmet és ujonaganak a nekünk ez amnesztiából kijutó szomorú megaláztatás fölött.

Még mindig nem ianultak ezek a kalandorok, még elég vastag bőr tapad az arcukra, hogy itt grasszáljanak közöttünk és fondorkodó nyilatkozataikkal még tetézzék azt a felháborodást és elkeseredést, amit mesterkedésük lelkünkben kelt. De hisszük, hogy nem tarthat már sokáig kihívó és minden becsületet érzésű magyar embert méltán haragra gerjesztő szereplésük. Minden jól azt igazolja — és ez egy aradi bűnvizsgálatból hamarosan ki is fog derülni — hogy a népszennyvedély lázításából élőködő, táplálkozó és érvényesülő sötét agitátorok a háboru előtt és a háboru alatt Romániából kapták ugy az utasítást, mint a piszkos pénzt a közöttünk való egyetértés megbontására, s a magyarországi derék, bátor román katonáknak a hazától való eltántorítására.

Ezek a lázítók és a csehek a mi legelvetemültebb ellenségeink. Ők hirdetik hazugan, teii szájjal a külföldön a mi elmaradottságunkat, ők adnak tápot ahhoz, hogy Anglia, Franciaország, Amerika és Itália a nálunk „elnyomott“ nemzetiségek felszabadításának üres és hazug jelszavakkal tüzelhessenek ellenünk saját népeik és a semlegesek között.

Reménnyel és hittel várjuk, hogy sorsunk mostani intézői ugyanolyan eréllyel és szigorral lépnek fel ellenük, mint azt az aradi főispáni installációs beszéd az egész ország ma-

gyar népének lelkes tapsai között kiállításba helyezte. Siessenek a hatalom birtokosai, még mielőtt nem késő, mert ezeket a politikai kalózokat még az sem bírja jobb belátásra, hogy most végső csapást mérünk az áruló

oláh vajda bérencektől félrevezetett népére és pusztuló országára. Ugy lát-szik, idebent lévő ellenségeinket külön kell letiporni, amíg lángba nem borítják az országot, vagy pedig — külföldre nem szöknek.

Romániai offenzívánk sikerei.

Budapest, augusztus 10. (Hivatalos.) A főhadiszállás jelenti:

Keleti harcér:

Mackensen vezértábornagy hadcsoportja:

Foksanitól északra elkeseredett harc árán a szövetséges csapatok erős orosz és román ellentámadások ismételt visszaverése után elfoglalták a Susita északi partjait.

József főherceg vezérezredes arcvonala:

Az ojtozi műut mindkét oldalán Rohr vezérezredes osztrák-magyar és német ezredei tegnap előtt a Heerestraun hatalmasan kéipített megerősített állások ellen előretörték. Tegnap szívós támadással elüzték az ellenséget. Az említett községtől délre emelkedő magaslatokról súlyos véres veszteségei mellett az ellenség foglyokban több mint 1400 embert és 30 géppuskát vesztett. Az oroszok kénytelenek voltak a román Bistrica mentén fekvő kolostortól északra is átengedni makacsul védett állásaikat. Rohamozó honvédeink Bukovinában Solkanál és Csernovitztól délkeletre előrehaladtak. A kozákok által előrehajtott orosz gyalogság ellentámadásai a helyzeten semmit sem változtattak.

Lipót bajor herceg vezértábornagy arcvonala.

Brodinál osztrák-magyar és német rohamcsapatok az orosz árkokból 200 foglyot szállítottak be.

Olasz harcér:

Déltirolban Mori mellett osztagaink betörték az ellenség vonalába. Egy árkot elfoglaltak és foglyokban 1 tisztet és 53 főnyi legénységet szállítottak be.

Balkán harcér:

A helyzet változatlan. — A vezérkar főnöke. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Berlin, augusztus 10. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Keleti harcér:

Lipót bajor herceg, vezértábornagy hadsereg arcvonala:

Dünaburgnál, Smorgontól délre és Brodinál feléledt a harci tevékenység. Brodinál német és osztrák-magyar csapatoknak egy vállalkozása több mint 200 foglyott eredményezett.

József főherceg vezérezredes hadsereg arcvonala:

Csernovitztól délkeletre makacs harc folyik. Csapatunk több ponton behatoltak az oroszok határmenti állásaiba. A Szereth lapályon és a Soklanál ellenséges támadások visszaverése után szintén eredményt értünk el. A Trotus és a Putna völgy között a szövetséges csapatok a románok szívós ellenállása ellenére több magaslati állást rohammal elfoglaltak. A két legutóbbi napon az Ojtoz szakaszon több mint 1400 foglyot ejtettünk és 3 géppuskát zsákmányoltunk.

Mackensen vezértábornagy hadcsoportja:

A Foksaintól Adjudunuig terjedő vasutvonal mindkét oldalán német hadosztályok széles arcvonalon kikényszerítették az átkelést az Usitan. Az ellenség elkeseredett ellentámadásban nagy tömegék harcavetése mellett igyekezett előrenyomulásunkat feltartóztatni. Arcban és szárnyunk ellen intézett összes támadásai a legsúlyosabb veszteségei mellett meghiusultak.

Macedóniai harcér:

Nem történt különös esemény. Ludendorff, első főszállásmester. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Meghíusult angol támadások.

Dortin, aug. 10. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállásról jelentik:

Nyugati harcok:

Rupprecht bajor trónörökös hadseregének:

Rossz látási viszonyok mellett az ágyuharc egyenlőtlen erejű volt. Este általában erősödött, az egész éjszaka folyamán tartott és ma a kora reggeli órákban az Iser és a Lys között pergőtűzzé fokozódott. Ezután Iperntől keletre és délkeletre széles arcvonalszakaszon erős ellenséges gyalogsági támadások következtek. Artoisban a tüzéségi harc Lens mindkét oldalán és a Sarpotól délre igen élénk volt. **Ma az angolok a Monely Pelvesi utól az Argas Camrei országutig sűrű tömegekben támadtak.** Megsemmisítő tüzünk pusztító hatást ért el. Az előrenyomuló rohamhálózatok védőtűzünkben és harcdezzel ezredainkkal vívott közelharcban a legsúlyosabb veszteségeket szenvedtek és azokat mindenütt visszavertük. St.-Quantintól északra brandenburgi zászlóaljok elragadták a franciáktól néhány árokvonalat, 1200 méter szélességben. Ellenséges ellentámadások meghíusultak. Több mint 156 fogoly maradt kezünkben.

A német trónörökös hadseregének:

A nyugati Champagneben, Soisson és Reims között, a Maas mindkét partján a tüzelés időnként jelentékeny erőre emelkedett. Egy francia feldeítő osztagot, amely a Maon-Soissoni műton árkaiba hatolt, ellentámadással elűztünk. A Maastól keletre, Wacherouy-wiltől északra, bádeni rohamcsapatok betörték a franciák állásába és számos foglyot hoztak magukkal. Goderman hadnagy két kötött légnajót lőtt le. — **Landerstü, első főszállásmester.** (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

„Földet a népnek!”

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

E cím alatt Tisza István gróf az igazságszeresek között ezeket írja:

Az igazi feladat az, hogy mentül több helyen hozzáférhetővé tegyük a földet kisebb-nagyobb darabokban a helybeli kisgazdák számára.

Ne a telepítésekre helyezzük a fősúlyt, hanem olyan intézkedéseket tegyünk, amelyeknél fogva az eladó föld felesleges közvetítői nyereszkek nélkül, lehetőleg jutányos áron jusson a kisgazdák kezébe és ezek olesó pénzzel tizethessék ki a vételárnak azt a részét, a melyet kölesön utján kell fedezniük.

A lemondott kormány megfontolás tárgyává tette: minő uton biztosíthatná azt, hogy lehetőleg az ország minden részében álljon földbirtok a földet vásárolni kívánó kisgazda rendelkezésére?

Mindenekelőtt fel kellene erre a célra a községi és egyéb olyan területi vagyonekat használni, a melyek mai használati módja nem az ottani lakosság általános mezőgazdasági érdekeit szolgálja. E mellett módot kellene nyújtani arra is, hogy a hitbizományi és más egyéb olyan birtokoknak parcellázásra alkalmas részeit, a melyek felett birtokosok szabadon nem rendelkeznek, el lehessen adni s a vételárát értékpapírban a hitbizományi tőkevagyonhoz csatolni.

Ugyancsak módot kellene nyújtani az ilyen vagyonszetteknek parcellázásra nem alkalmas földbirtokokkal, különösen erdőbirtokokkal való felcserélésére. A szinmagyar vidékeken, például a Dunán túl fekvő hitbizományok birtokosai vehetnének Erdélyben földbirtokot, a mivel megakadályoznák, hogy e föld idegen kézbe kerüljön s ezt az új szerzeményt a hitbizományhoz csatolva, felszabadíthatnának és parcellázásra fordíthatnának ugyanannyi értékű földbirtokot az ország szívében.

Nagyon jól föl lehetne erre a célra használni és parcellázásra alkalmas hitbizományi birtokok felcserélni az állami erdőségek némely részét is.

Tudjuk mindnyájan, milyen mérhetetlen költséget ró ez a háború a nemzetre. Ennek a költségnek nagy részét máris a nagyvagyonnak vállainak rakta a lemondott kormány és feltétlenül ugyanezen az uton kell haladnia a magyar törvényhozásnak a jövőben is. Már pedig a magyar nagy- és középbirtokos osztálynak jelentékeny része — fájdalom — olyan adósságtörhet visel, hogy ennek kamatját és a felemelt új adókat nem fogja jövedelméből fizethetni. A magyar nagy- és középbirtokos osztálynak — fájdalom — számolnia kell tehát azzal, hogy vagyonának egy részét a veszélyben forgó haza oltására kellett áldoznia s hogy csak a között van választása, hogy ezt a megfelelő részt vagyonából mostan adja oda, vagy ideig-óráig próbálja a reáduált összes terheket jövedelméből fedezni.

Ha az állam olyan terheket ró polgáira, hogy azok ilyen veszélybe sodorják őket, neki kell arról gondoskodnia, hogy nagyobb áldozatot ne viseljen senki, mint amennyit a honvédelem terhei feltétlenül megköveteltek s hogy vagyona megfelelő részének feláldozásával tehermentesíthesse magát. Módot kell tehát arra nyújtani, hogy a háború folytán beállott rendkívüli adóterhet egészben, vagy részben tőkésítve, természetben, vagyis akként fizethesse ki a földbirtokososztály, hogy ingatlan vagyonának megfelelő részét megfelelő árban átadja az államnak. Az állam pedig az így tulajdonába került földbirtokot minden közvetítői haszon nélkül a kisgazdáknek ajánlja fel.

TANÚGY.

(—) A szászvárosi református kollegium. Most jelent meg a szászvárosi államilag segélyezett ref. Kun-kollegiumnak értesítője az 1916—1917-ik tanévről, amelyben az előjáróság megbízásából Görög Ferenc dr. h. igazgató beszámol az intézet egy esztendei működéséről. A Kun-kollegiumnak is, mint a többi erdélyi ref. kollegiumnak felügyelő és ellenőrző hatóságai: az egyetemes konvent, az egyházkerületi közgyűlés és az egyházkerületi igazgató tanács főgondnoka Balogh József, nyug. kir. kuriai bíró. Az intézetben tizenhét tanár működik. Csűrös Pál igazgató betegsége miatt a kollegiumot Görög Ferenc dr. h. igazgató vezette.

Bolsevik és mensevik.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az összes európai lapok mindennap számtalanszor írják az oroszországi szociálistákról, a szociálista pártokról és ki tudná megmondani hányszor fordul elő naponta az újságok hasábján a *bolsevik* és a *mensevik* kifejezés. A közönség bizonyára érdeklődéssel fogadja ha az *Aradi Közlöny* orosz forrás alapján pontosan megírja, hogy az orosz szociálista pártok, illetve frakciók miként oszlanak meg és honnan származik az elnevezésük.

Az orosz politikai pártokat az jellemzi, hogy frakciókat és apróbb töredékeket alkotnak. A szociálista párt két nagy csoportra oszlik: a szociáldemokratákéra és a forradalmi szociálistákéra. Ez a két csoport egymástól taktikájuknak látható különbsége folytán is elválk, de különböznek azáltal is, hogy más más néprétegekből szerzik híveiket. A szociáldemokraták főleg a munkásokra támaszkodnak, míg a forradalmi szociálisták a parasztság közül verbuválják táborukat. A forradalom első hónapjaiban a szociálisták játszották a legfontosabb szerepet, mert a parasztok nem voltak képviselve a munkás és katona tanácsban.

A szociálista pártban három árnyalatot lehet megkülönböztetni: a szélső bal, amelynek feje *Lenin*, a centrumot, amelynek vezére *Cseretelli* és a jobb pártot, amelyet *Plechanov* vezet. A bal pártiakat „*bolsevik*eknek” nevezik, ami annyit jelent, hogy a *legradikálisabb párt hívei*, míg a centrum pártiak a *mensevik*iek, a *mérsékelt programnak hívei*. Ez az elnevezés az 1903. évi brüsszeli kongresszusról ered, ahol első ízben történt meg a frakciók elválása. *Plechanov* csoportja csak akkor alakult meg, amikor vezérük visszatért a száműzetésből de ez már a forradalom kitörése után történt.

A szociálisták legerősebb lapja a *Pravda*, amely antimilitarisztikus, sőt gyakran anarchisztikus elveket vall. Ez a lap naponta hétszáz ezer példányban jelenik meg, de legnagyobb részét ingyen osztogatják és naponta vaggonszámra megy minden reggel a frontra.

Jelentős újság még a *Novoje Jizn*, amelynek Maxim Gorkij a vezetője. Állítólag egy bankár pénzeli az újságot és Gorkijt arra szólította fel, hogy alapisan egy radikális polgári lapot, azonban a nagy író nem tartja be a megállapodásokat és lapját egész más irányba vezette be.

A mensevikiek mérsékelt csoportjához tartozik *Cseretelli*, aki a forradalmi Oroszország egyik jeleltősebb államférfia. *Plechanov* hosszú ideig számkivetésben élt és életének fő műve az volt, hogy a német marxizmus elveit összeegyeztette az orosz élet elveivel. Azonban szenvedélyesen részt vett a háború uszításában és ezért elvesztette befolyását a szociálista pártok vezetőire. Különben is gyenge az egészsége s minthogy hozzászólt Oroszország gyenge éghajlatához, most Cárskoje Szélóban kell laknia nem messze a cári palotától.

A forradalmi szociálisták, akik szintén három csoportra oszlanak asszonyokat ismernek el vezéreikül. Ezek közt a legkiválóbb *Brekov-Brehkova* asszony, akit általánosan *Babuskának* hívnak, a forradalom nagyanyja. Meghatottsággal beszélnek Oroszországban a nő szibériai száműzetéséről és barátjainak borzasztó fáradozásairól, hogy Szibéria rettenetes éghajlatától megmentsék. A hetven éves asszony mellett vezető szerepe van *Figner* Verának, az orosz gárda egy ezredese leányának, aki H. Sándor cár elleni összeesküvésben vett részt és több mint husz évet töltött a cári börtönökben. Arca finom, hustalan, majdnem askétikus és meglátszik rajta ama borzasztó életnek nyoma, amelyeket börtönben kellett töltenie. Ezeknek az asszonyoknak az ideál sokkal mérsékeltbbek mint ama fiatalemberekké és leányokké, akik néhány hónap óta a politikai mozgalom élén állnak.

A párt vezetési közé tartozik *Csernov* jelenlegi ölnyelvélésügyi miniszter, aki a forradalom előtt tíz évet töltött számkivetésben. Meglehetősen népszerűtlen, mert a hírhedt *Azev*nek volt a védője.

„Nem nyílhatnak meg a román tanítóképzők.”

Goldis László nyilatkozata.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —
Egy szegedi újságíró, aki néhány napig Aradon tartózkodott, felkereste Goldis László szentszéki titkárt, hogy vele a magyarországi románok jelenlegi és jövő magatartásáról beszélgesse. Goldis arra a kérdésre, hogy az Esterházy-kormányral szemben milyen álláspontot foglal el a románság, kijelentette, hogy ha a kormány a választójogot megcsinálja olyan értelemben, ahogy azt megígérte, akkor számíthat a románok támogatására.

Ilyen körülmények között mondotta Goldis — nincsen kizárva, hogy a következő választásokon a román nemzeti párt a kormányt támogatni fogja és semmi egyebet ezért nem követel, mint azt, hogy ő is a viszonyok oz mértén az igazságnak megfelelően és egálább némileg a román nép számarányához viszonyítva megfelelő mandátumszámot — éhesen el.

A románoknak ezen állásfoglalására azonban a legutóbbi napokban, magánértesülésünk szerint, igen vesztérek, fekete felhő borult. Egzisztenciájának utolsó hónapjában a Tiszakormány érezvén maga alatt a talaj megingását a magyar kormányra rég kipróbált expedienséhez fordult és ürügyül használva a román háború által szükségszerűleg létrehozott bizonyos körülményeket, a közoktatás terén olyan rendelkezéseket helyezett kilátásba, amelyek hivatva lettek volna a román nép köznevelésére újabb hatalmas csapást mérni; másrészt pedig alkalmasak lettek volna arra, hogy a Tisza-kormányt, mint a magyarság vitéz megvédőjét tüntessék fel, hogy ismét felkeltse a magyar sovinizmusnak mérgét, hogy elbántsák az ébredő szabadság vágyát milliók kebelében és hogy ezáltal a saját létét meghosszabbíthassa. Ezek az intézkedések, amelyekről határozottan tudom, hogy még az előbbi kormány közoktatási minisztere által hozott javaslatba Tisza direkte befolyására, különösen az országban létező román tanítóképző intézetek megsemmisítését célozták. Az ország leg-

nagyobb szerencsétlenségére, Apponyi azt határozta, hogy hű marad önmagához, ezeket a rendeleteket átveszi Jankovich munkapárti minisztertől és úgy vagyok értesülve, hogy az új miniszteri rendelet a nagyszabani metropolitához meg is érkezett már. Ez a rendelet egyszerűen

botlítja egyelőre az összes román tanítóképző intézetek megnyitását a jövő iskolai évre

és kilátásba helyezik ezeknek a népművelési intézeteknek olyan megrendszabályozását, amely hivatva volna arra, hogy azokat teljesen elvonja pedagógiai rendeltetésüktől és teljesen a kormányzó politika szolgálatába hajtsa, hogy ezáltal minden kormány a románság igen számos tagjaira rávetesse a maga béklyóját.

— Ha ez a miniszteri rendelet köztudomására fog jutni a román nép legszélesebb köreinek, a legrettenetesebb megütközést fogja kelteni. Azonnal meg fogja ingatni a román népnek az új kormányba vetett bizalmát és teljesen lehetetlenné fogja tenni az országos román nemzeti pártnak azt, hogy az új rend kifejlesztésében a kormánynak segítőkészség. De nemcsak a románságra nézve lesz ez a rendelkezés a legszomorúbb következményekkel, hanem az általános választójogért meginduló küzdelmet is meg fogja nehezíteni: egyrészt új sovinizta jelszavakat fog az országba és a politikai küzdelembe beledobni, másrészt lovat fog adni azok alá, akik az általános választójog ellen a magyarság érdekeinek ügye alatt, de tulajdonképpen saját osztályérdekük megvédelmezéséért felvették a küzdelmet. Tiszának vannak a románság keretében barátai akiket önző érdekek kötnek hozzá. Ezek azonnal azt fogják hirdetni hogy a Tisza-kormány és a munkapárt nagyobb tekintettel volt a románság érdekei iránt, mint a jelenlegi kormány és legalább száz kerületben, ahol a románságnak többsége, vagy nagy kisebbsége van, a következő választásokon a munkapártnak nyert ügye lesz.

Ezekben a kerületekben majdnem lehetetlen lesz akár nemzeti párti, akár kormánypárti embert megválasztani. Nyilvánvaló tehát, hogy ebben az esetben Tisza sakkhuzása tel-

jesen sikerülni fog, azért a legmélyebb aggodalommal az új kormány élettereje iránt ezután is felhívom a választójog összes barátainak és magának a kormány elnökének a figyelmét arra, iparkodjék habár az utolsó pillanatban is elejét venni ennek a katasztrófának.

Aradon lesz szén a télen.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az Aradi Közlöny ma rövid hírből jelentette, hogy a cukorgyárak szénhiány miatt nem képesek a raktáron lévő nverszűkrokat énomítani s így Aradváros közönsége szeptemberi cukor adagját nyers cukorban fogja megkapni.

A hírrel kapcsolatban a közönség jó része aggodással néz a tél elé s félelemmel gondol a közelgő őszi napok elmúlására, a tél kemény napjaira. Nem akarva kitenni városunk lakosságát e hír nyomán életre ébredő találgatásoknak és egymás rémitgetésének tudósítónk utján kérdést intéztünk Arad egyik legnagyobb szénkereskedőjéhez s tőle kőrtünk felvilágosítást arra nézve, hogy minő reményekkel nézhet a város a tél elé szén ellátás tekintetében.

— Arad város közönsége a lehető legnagyobb nyugalommal várhatja a telet, a szén ellátás tekintetében aggodalomra nincs ok! szolt a felvilágosítás. A múlt év nehéz helyzetével szemben, amikor a petroszéni bányák román kézen voltak s később felújíva ismét kezeinkre kerültek, a legrövidebb időn belül elérik régi termelőképességüket, napi 600 vagon köszén kerül ki a petroszéni, lupényi és vulkán bányákból s emellett az állami bányák is napi 40—50 vagon szenet fognak forgalomba hozni úgy, hogy minden igényt zavartalanul ki fognak elégíteni a zsilvölgyi bányák szén inségtől tartani nem kell. A hadügyi kormány maga átlátva e kérdés nagy fontosságát, rögtön intézkedett, hogy több ezer bányamunkás a katonai kötelekből elbocsájtassék. Ezek a munkások az ország szénbányáiban szétosztattak, úgy hogy a bányák régi teljes erővel foghatnak munkáikhoz. Az államhatalom a maga részéről azzal siet e kérdés megoldásához, hogy a munkások életmezését állami feladatnak tekinti s ezt a feladatot kettős eréllyel igyekszik az ország érdekében végrehajtani.

Szén tehát lesz, az információnk sok-sok aggodalmat fog eloszlatni.

A pesti éjszaka — kényszerzubbonyban

— Fővárosi tudósítónktól. —

Ki kesereg ma már a záróra miatt? Egyáltalában senki. A fegyveimetlen budapesti éjszakára rátették a záróra zabláját: egy darabig fiánkoltunk és harapdáltuk a kellemetlen feketét, de most már nyugodtan tőrjük a szájunkban.

Azonban: meghalt-e a hírhedt pesti éjszaka? Korantsem. Múltan most is Budapest, nem is kevesebbet, csak kevesebben. S még az a különbség, hogy nem hajnalban végzik, hanem, hogy úgy mondjuk: hajnalban kezdik a mulató emberek a mulatást.

Az egész, szembeálló különbség csak annyi, hogy tökéletesen átalakult a mulatás technikája. Kezdetben nehezen ment a dolog, ma már azonban tökéletesen kiforrott az új rendszer, amelyhez hozzáigazította a saját külön életet minden mulatóhely, minden cigány, kókkott, virágáruszó, az éjszakanak minden jellegzetes alakja, még az éjszaka koldusvilága is. Nem szólunk most a rejtett lumptanyákról, melyek számolatlanul bujnak meg a pesti utcák diszkrétebb házaiban, csupán a törvényes keretekben mozgó lumpolásnak vázoliuk ide néhány vonással az arcképét. Ismert, cigánymuzsika hullámaiban uszó kávéházak, ahol a gyors és könnyű szerelem aranypókjai szövök a hálót és fogják a mindennapi legyüket; azután a különböző ligeti kertek, melyek valaha az előkelőbb hangzó jardín névvel pompáz-

tak; azután a két ligeti park, mely egybeforrva várja a még mindig könnyűvéru és könnyűpénzü embereket: ezek azok a helyek, ahol Budapest nyilvánosan, mindenki szemeláttára habzsojja gyorsan, mohón, azéjszakát, az éjszakából azt, amit a négy áfő bizalmas otthonisága nem adhat meg, a sok, szép és fedetlen nőiességet, a táncot, a dalt, a pezsgót, a sikamlósságot, a fényt, a sikongató zajt, ami mind egybeolvadva, azt az érzéknamorító zür zavart adja, amely mindig oly kedves volt a keleties Budapestnek. Most mindezt hirtelen, néhány kurta félórán belül kell elfogyasztani. Most nincs idő a sok bizsergető előételeire, mind jart ott kell kezdeni a közepén, az emberek bejönnek s már az ajtóban adják föl a pezsgórendelést s mire elülnek, már pohárban gyöngyözik előttük az ital.

A legfeltűnőbb jelenség, amelyet lehetetlen észre nem venni, hiszen a szemünk a pillantással, füllünk a hallással, orrunk a szaglás érzékével egyebet sem tesz, csak azt közli velünk; hogy minden talpalattnyi hely tele van — nővel. Jó ég, mennyi nő mindenütt: fünn a színpadon és lenn a nézőtérén és ahol bejötünk, az előcsarnokban, ahol végigmentünk, a folyosókon és bent a nagy teremben a falak mellett meghúzódva nők, nők, nők, mindenütt, mintha egy egész meseerdő megelevenedett volna és mi benne járnánk ebben a legizgalmasabb, legfélelmetesebb vadonban.

A nők fehér ruhája és fehér bőre — mert hiszen mellek, hátak, karok és vállak oly dusan meztelenek — a villanyfény finom kődü káprázatában, mintha széles, megduszadt csodátó-

volna, melyen csak itt-ott sötétiik egy-egy civil, vagy katona sötét foltja, akárcsak ha felbukkanó és elmerülésre ítelt kicsi ladik volna. Ezer nőnek parfümjé és tulajdon kabító illata burkol be, fürdet meg husz, vagy harminc férfit, aki ezeken a helyeken és ilyen környezetben nem a teremtés ura, nem az erős hím, nem a bátor, nem az energikus, hanem meghunyászkodott, letört, összezsugorodott, akin meglátászik, hogy nem állja ki a szépségnek, az asszonyiságnak ezt a legázoló rohamát.

A legjellemzőbb megfigyelés, hogy azokon a mulatóhelyeken, ahol a brettlin előadás is van, — nincs taps. A nézőtér asszonyközönsége hallatlanul szigorú az előadó művésznökekkel szemben, táncolhatnak szebben, mint a sell-k. énekelhetnek úgy, akár a pacsirta, lehetnek erősek, mint a férfi-birkózó, minden hiába: a nézőközönség nem tapsol. Ha pedig szépek is a leányok, aki fent a deszkákon vagy lent a parketten végzik meggyőződéssel művésznökek hitt robotjukat: ha tehát még szépek is, végleg elszokhainak a taps brutális muzsikájától.

Ezek és efélek, amiket odakünn látni, ahol mulatnak. És látni még azt, hogy hiába, a szép lányok is érzik a háborus nyomorúságot. Oly rossz a cipő a lábukon és oly kevéssé elegáns rajtuk a ruha. És oly közönségesek a gavalléruk, akikkel ülnek és isznak. Már nem is disznókereskedők, hanem csak azoknak a szenzáliái. Az is lehet, hogy az igazi gavallérok már nem gyözik. Nem pénzzel, hanem — szívvel. Hiába, három év nemcsak ágyudörgésben, de pezsgódurrogásban is nagyon sok idő.

Emeljék a fejkvótát!

— Munkás és munkás között ne legyen különbség. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az immár megöztünk lévő ellátási év tanúságai az a közigazgatási hatóságokra nehezedő gond amellyel az ipari, különösen a hadfelszerelési üzemek munkásainak ellátása miatt kellett megküzdendők, az Országos Közélelmezési Hivatal arra az elhatározásra birtak, hogy a közigazgatási hatóságok hatásköréből kiemelje ezen munkások ellátásának kérdését s azt az egész országban egyöntetivé téve egy e célra szervezendő tanács kezeibe tegye le, mely tanácsban munkásod és munkás egyenlően lenne képviselve.

Amennyire szükségesnek és elkerülhetetlennek tartjuk e nagyfontosságú kérdésnek ilyen radikális intézkedéssel való megoldását, ép annyira kötelességünknek tartjuk nyomban a gondolat nyilvánosságra jutásának első percében kifejezést adni ama véleményünknek, hogy a munkásság ellátásának kérdését helyesen és igazságosan elintézettnak nem tartjuk, ahogy az, amely formában nyilvánosságra került, mert sok, ilyen jelentős részletet hagy rendezetlenül s minden körülmények között csak részleges megoldást jelent.

Mindenek előtt helytelennek tartjuk azt, hogy mindig és kizárólag hadfelszerelési üzemek munkásairól szólnak e külön, fokozott gondossággal utnak engedett intézkedések, hogy

különbséget tesz maga a közlelmezés legfőbb faktora munkás és munkás között.

Igazságtalannak tartjuk ezt a megkülönböztetést, amikor a munkás élelmezéséről van szó, mert ha a hadviselés érdeke megkívánja a hadfelszerelési munkások biztos, erőt nyújtó élelmezését nem lehet ez másképen a polgári élet ezer változataiban dolgozó és az ország életerejét jelentő egyéb munkás gondos ellátásával sem. A többi munkás és nehéz testi munkát végző ember és fizikumának erőben tartozását megkívánja a termelő ország érdeke.

Aki dolgozik, aki két kezének nehéz napi munkájával részt vesz az országot fentartó munkában, annak nem szabad éheznie, nem szabad hogy rosszabbul legyen ellátva mint az a munkás, aki a háborús eszközök előállítására átkozza erejét és tudását. Ha tehát a Közlelmezési Hivatal külön munkás ellátásról akar intézkedni, nem szabad intézkedéseibe egyoldalúan csak a hadfelszerelési üzemek munkásait belevenni, hanem ki kell terjeszteni azt minden munkásra egyéb békés polgári üzemek alkalmazottaira is.

Ezt kívánja az az igazság érzetünk, amellyel minden munkás ember sorsa iránt viseltetünk s amelynek mindig és minden vonatkozásban kifejezést adunk.

Hisszük, hogy az a négy munkásküldött akik ma felutaztak a Weitzer- és Marta-gyárból a közlelmezési hivatalhoz, hogy lisztel való ellátásukat saját meggyőző érveikkel és minél hathatósabban tudják biztosítani, a szolidaritás legnemesebb alapján fognak szót emelni a munkástársaik egyöntetű ellátása érdekében s nem fognak különbséget tenni munkás és munkás között, hanem aki velük egyforma verjeitökkel keresi meg a maga és családjá kenyerét, annak részére

bárhol bármily üzemenél dolgozzék is egyforma darab kenyér biztosítását fogják kérni a Közlelmezési Hivaltól.

És ennél a pontnál eljutottunk ahhoz a második gondolathoz, amelynek a munkás el-

látás kérdésével kapcsolatban fektetlenül kifejezést kell adnunk.

Az ország termése eredményéről szóló a hírek egyöntetűleg ötven millió métermázsára becsülik ez évi buzatermésünket. A kiadott buza beszerzési rendelet szerint, ha az ország huszmilliónyi lakosságát átlag évi 144 kiló buzával vesszük számításba, akkor ebből az óriási buzatermésből csak 28—30 millió métermázsza buzát vesz igénybe a lakosság. Szabadon maradna a katonaság és szomszédjaink ellátására 20 millió métermázsza buza és ezenfelül egész árpa és rozs terméstünk, ami szintén jelentős mennyiségre tehető.

Az igények leszorításáról, a lisztellátás minimumra való redukálását, amikor nem volt termésünk, helyesnek tartottuk, hogy kellő beosztással katasztrófa nélkül vigyük át az évet. De ma, amikor van buza, lesz tehát liszt, ellenben egyéb élelmiszerek, hüvelyesek hiányában a liszt fokozottabb fogyasztására vagyunk utalva, továbbra is azt a mennyiséget adni egy embernek, mint eddig helyén valónak nem tartjuk. Nem azért, mert ez a mennyiség ma már elégnek egyáltalán nem mondható s csak továbbra is arra fogja kényszeríteni az embereket, hogy dugva, kerülő úton, az uzsora gyönyörű keretei között pótolják ki háztartásuk liszt hiányait, holott ha a szükséghez és a megengedett mértékhez képest mindenkor nagyobb mennyiségű buzát szerezhetne be magának mint évi 144 kilót, ezekre a csempészésekre nem kényszerítette senki sem. — Nem tartjuk helyesnek 144 kilogrammos buza adag fentartását azért sem, mert a mi gyomrunk összeszorításával egyenes arányban nő Ausztria étvágya, ha látja, hogy mily nagy gabona feleslege van Magyarországnak.

Nem tartjuk helyén valónak, mert szomorú tapasztalataink bizonyítják, hogy nehéz testi munkát végző munkásainknak, amikor alig van a kenyeren kívül más enni valója, mennyire nem elég a napi 300 gramos liszt adag amikor kiáltóan áll előttünk az a parancs, hogy

a fejkvótát fel kell emelnünk.

Minden aggodalom nélkül, de az ország helyes ellátása érdekében felemelendőnek tartjuk a gabona fejkvótát évi 200 kilóra. Ezzel a mennyiséggel is a buza termésünknek csak négyötödét emésztené fel az ország, míg egyötöde tíz millió métermázsza súlyban a katonaság ellátására és Ausztria kiségitésére volna árpa és rozs termésünkkel felhasználható.

Összegezve az elmondottakat a munkásság élelmezésének kérdésével kapcsolatban rendezendőnek tartjuk az öszmunkásság ellátásának kérdését és fektetlenül felemelendőnek az évi buza kvótát, hogy fennakadás és igazságtalanság ne járjon az évi liszt ellátásunk nyomában.

IRODALOM ES MŰVESZET.

* A legszebb őszi toalet sem okoz annyira örömet, mint a Százvezek Zeneje felhavi kotta-folyóirat egy-egy új száma. A most megjelent 14-ik szám Chopin és Beethoven egy-egy gyönyörű dalát Kun László pompás parasztnótáját, egy új divatos Kondor-csárdást és Sas Nácinak egy sikerült keringőjét tartalmazza, egyúttal pedig felvilágosítást ad azokról a páratlan kedvezményekről, amelyekben a folyó-

irat az előfizetőt részesíti. Előfizetés 6 számra 4 korona. Kiadóhivatal V., Kálmán-utca 22. sz.

Halálra ítélték a „testvéreit.”

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A kolozsvári honvéd hadosztálybíróóság egy ártatlanul megvádolt községi bírő igen érdekes bűnyűjét tárgyalta, akit az otthonmaradt és az ellenséggel cimboráló oláhok azért akartak diszkreditálni, hogy ha majd rájuk kerül a sor ne tehesen terhelő vallomást ellenük. A besugók azonban nem jól számítottak, a tanuk feladott emberek éppen a bírő ártatlansága mellett tettek tanúságot és ezért a közvádat képviselő honvéd-ügyész, még mielőtt ítéletre került volna a sor, a vádat elejtette és ennek folytán a bíróság az ellene megindított vizsgálatot megszüntette.

Kocsis Tamás, a fogarasmegyei Vád község bírója volt a vádlott, aki ellen a honvéd kerületi parancsnok vádparancsa alapján a katonai büntetőtörvénykönyv 327. paragrafusa szerint minősülő, az állam hadereje ellen elkövetett büntett címén emelt vádat. A bírónak állítólag az volt a bűne, hogy a betörő oláh csapatoknak az Olt felrobbantott hidjának helyreállításánál segédkezett. Szekereket rekviráltatott a község lakosaitól, azokra ráparancsolt, hogy a közeli községek fűrésztelepeiről fát fuvarozzanak és maga is beállt s fuvarosok közé. A terhére rótt büncselekmény elkövetését a bírő tagadta. Azt vallotta a vizsgálat rendjéu és a főtárgyaláson is, hogy bosszúból tették a község oláh lakosai a feljelentést, mert mikor a község kiürítését és az élőállatok, hadköteles polgárok eltávolítását elrendelték, ő a község lakosainak tiltakozása dacára, a marhákat összeterele s elhajtotta, nehogy az ellenség kezébe kerüljön.

Egy másik alkalommal pedig mikor az oláhok nem titkolható örömmel az oláh csapatok bevonulását várták, nem tudott uralkodni magán, rájuk szólt az örvendező oláhokra:

Ahelyett, hogy örvendeztek — mondotta — jobb lenne ha imádkoznátok, hogy visszajöjjenek a mi katonáink. Én jártam Romániába, tudom, hogy ott hogy bannak az emberekkel s jaj lesz nektek, ha itt az oláhok lesznek az urak.

Ezért, de meg azért is, hogy a marhaállományt és a hadköteleseket eltávolította, beszűztek esküdtek ellene az oláhok és ahogy bejöttek a martalócok fel is jelentették. A megszálló csapatok anélkül, hogy törvényt tartottak volna felette, halálra ítélték s csak az isten különös kegyelme mentette meg attól, hogy az ítéletet végre ne hajtsák.

Kocsis Tamás ezután a vallomása után leült ismét a vádlottak padjára. Majd beszólították a tanukat. Amíg a tanukihallgatások folytak, a súlyos bűnnel vádolt vádlott, mint a kinek tiszta a lelkiismerete, előhuzott a zsebéből egy ujság azoapi számát és olvasásba mélyedt. Forgács Tivadár százados-hadbíró tárgyalásvezető rá is szólt ezért a vádlottra:

— Magát nem érdekli ez a tárgyalás? — kérdezte.

A megrovásra a flegmatikus vádlott elpirolt, zsebredugta a lapot és mentegődözve mondotta:

— Azt gondoltam kérem, hogy a bíróság már végzett velem!

Vádlottnak, amint a következmények is igazolták, nem igen volt oka a tárgyalás kimenetele iránt aggódni, mert a kihallgatott tanuk védekezését igazolták és ezért a honvéd-ügyész a vádat elejtette. A vádelejtést vádlott és védője, Urmóssy Sándor dr. ügyvéd, tudomásul vette.

Miosempészik a búzát Aradról.

— A rendőrbíróság szigorú ítéletel. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Kérve-kértük Varjassy Lajos polgármestert, hogy foglalja le az aradi határban termett gabonát, mert mire a város kifogja adni a vásárlási engedélyeket, addigra annak a hatósági pecséttel ellátott papirosdarabnak nem lesz már semmi értéke. A búzát horribilis áron eladták már a gazdák és kiesempészik Aradról. A hatóság semmit nem tesz ennek megakadályozására és íme ma már az aradi rendőrbíróságon két ízben kellett szigorú büntetést alkalmaznia a rendőrbírónak vásárlási igazolvány nélkül vásárló és maximális áron felül eladó emberek ellen. Ezeknek az eljárása emberi szempontból érthető, mert mint megállapítást nyert, a vásárlók hunyadmegyei és aradmegyei hegyvidéki emberek, akik a multak tapasztalatain okulva idejekorán és minden áron és módon biztosítani akarták szükös kenyereket. A gyomor őrjáti hatalom, annak a parancsava átakárja törni a rendeletek korlátjait.

Ma még csak szórványosan egy-két eset kerül napvilágra, de az tagadhatatlan, hogy mindenkiben meg van az a törekvés, hogy lehetőleg a maga kenyereit egye és ne szoruljon rá a hatósági ellátásra. Ezen csak az változtathat, ha a közönség látja az erélyes intézkedéseket és biztosítékot talál aziránt, hogy a hatósági ellátás emberileg tökéletes lesz és nem merül ki ígéretekben és szép szavakban. Elsősorban a legnagyobb erélyt óhajtjuk látni a hatóság intézkedéseiben. Arra irányuló erélyt, hogy a közlelmzés zavartalan lebonyolításának útjából minden akadály elgördít. Ha ezt tapasztaljuk, akkor nem fogunk találkozni olyan jelenségekkel, mint tegnap is, amikor azért nem volt elegendő liszt a kereskedőknél, mert a fuvarosok nem szállították el kellő időre a kenyérnek valót. A város polgármesterének meg van az a hatalma, hogy a fuvarosokat ha kell közmunkára rendelje ki és vajjon van-e fontosabb közmunka, mint a kenyérliszt beszállítás. Az ilyen nehézségek nem lehetnek akadályai annak, hogy a közönség pontos időre

megkapja a maga lisztjét. A hatóság egy grammmal sem add többet a heti adagnál és mit csináljon az a szegény család, amely a kapott lisztet házszálynai pontossággal használja el és a saját hibáján kívül kénytelen, egy-két napig liszt nélkül maradni. Az ilyen zökkenések keltik az emberekben a vágyat — sok minden egyébtől eltekintve —, hogy minden utonmódon keressen és kutasson a rendeletek korlátjai között és iparkodjék ott megszerezni a kenyerét, ahol és amilyen módon tudja. Moliere, a nagy francia vígjátékiró, mondotta azoknak, akik szemére hányták, hogy drámáinak tárgya római és egyéb népek meséiből és legendáiból van merítve: „Éz ott veszem a reggelimet, ahol találom.”

Az aradi rendőrbíróság, mint említettük, ma két ízben volt kénytelen gabonacsempezést és ártullopést megakadályozni, illetve megbüntetni. Az egyik eset kora reggel történt a vasúti állomáson, ahol a szolgálatot teljesítő egyik detektív észrevette, hogy egy parasztgazda nyole zsák búzát rak le a koosijárol és beakarja hordani a feladó helyiségbe. Cyanus volt neki a dolog, szóba elegyedett a gazdával, de ez csak nagynehezen és kitérő válaszokat adott.

Ekkor bemutatkozott neki, mint detektív és igazolásra szólította fel. Kitünt, hogy Zimbronye Ávránnak hívják, pécskai gazdálkodó, aki bizony a nála megjelent hunyadmegyei embereknek búzát adott el, noha azoknak nem volt vásárlási igazolványuk s így neki természetesen nem volt szállítási igazolványa. A pécskai gazda a detektív felszólítására csakhamar előhívta a nyole hunyadmegyei románt, akik egy koresmában tartózkodtak és akik szintén bevallották, hogy azért mentek el búzát venni, mert a mult esztendőben a hatóság nem a legjobban látta el őket. Bevallották, hogy fejenként hét és fél köből búzát vettek és az eladó egy köből búzáért, tehát hetvenkét kilogrammért, nyolevannoye koronát számított

fel nekik és pedig oly módon, hogy a búzát negyvenyoye koronán adta, a fuvarért pedig negyven koronát számított.

A detektív az egész társaságot a rendőrbíróságra vitte, ahol nyomban ítékeztek is az ügyben. Az eladót három hónapi elzárásra és kétezer korona pénzbüntetésre ítélték, a vevőket pedig egyenkint husz-husz koronára.

Délben megismétlődött ez a jelenet, amennyiben ugyancsak hunyadmegyei emberek akartak elszállítani Bosnyák Nika gáji gazdálkodótól vásárolt öt és fél métermássa búzát. Ezeknek sem volt vásárlási, vagy szállítási igazolványuk. A gazda a búzát a maximális áron adta el bevallása szerint, ezt erősítették a vevők is, azonban a bíróság ezt nem igen hitte el nekik. Bosnyákok huszonöt napi elzárásra és ezer korona pénzbírságra, a vevőket pedig fejenként husz-husz korona pénzbírságra ítélték.

Korenszki

retteget kormánya.

— Saját tudósítónk telefonjelentése.

Stockholm. Kerenszki miniszterelnök a következő kiáltványt intézte az orosz néphez. Az újonnan alakult ideiglenes kormányra hárult a feladat, hogy a hazára nézve oly nehéz időkben a eifőbb hatalom terhét viselje. A harcúeren az ellenség offenzívája, a birodalom belsejében pedig rendtelenség fenvegeti Orosz ország létét. A hazát csak hallatlan hősiesség, a katonai szükségesség által parancsolt szilárdság, valamint a nép áldozatkész lelkesedése mentheti meg. Csak ezek kovácsolhatnak össze egy rettegett és teremő kormányhatalmat, amely a hazát megtisztíthatja az ellenségtől és az ország minden élő erejét a haza újászületésének munkájával való részvételre serkentheti. A haza iránt tartozó szent kötelességének tudatában a kormány semmi nehézségtől nem fog visszaradni, amidőn ama harcról van szó, amelynek kimenetele dönti el Oroszország jövőjét. Oly határozottsággal, a mely egy nagy nemzet becsületének megfelelő, a kormány meg fogja tenni a mulhatatlanul szükséges intézkedéseket egy állami szervezet létesítésére, amely szervezet elvei híven meggyezzenek a nemzet követelményeivel. Az ideiglenes kormány teljes hitt veti abba, hogy

Dervis tánc.

A mecset mellett éktelenkedő idomtalan négyszögletű fatorony napórája delet mutat. A müezzin kibújik a minaret oldalában levő keskeny ajtón, s a körülfutó alig embernyi széles erkélyen belekezd az énekbe, amely Allah dicsőítésére naponta háromszor hangzik fel az igazhívők buzditására és figyelmeztetésére. Kezét oldalt a szájához tartva lassu, vontatott hangon énekli a szurát.

Péntek van. A török boltok mind be vannak zárva. Az utcák csendesek. A mecset fehére meszelt falának árnyékában a teherhordó napszámosok alusznak. A keleti renyheség megtestesült képviselői. A legyek milliárdjai senkitől sem zavarva sétálgatnak rajtuk. Egymást kergetve, zugva dözsölnek a piszkos kezeken és ruhákon.

A nap ragyogó erővel süt. A kék égből vakítóan tündököl a fehér karcsu minaret. Az utca árnyékos oldalán zöld és fekete fezes fűhár kendővel körülcsavart fejű törökök igyekeznek a mecset felé. Fekete kaftánban, török papucsban kopognak végig a tyukszem pusztító kövezeten. A mecset bejárata az udvarból nyílik. Előtte falkerítés, amelyen egy-két erősen berácsozott ablak diszeleg.

A falkerítésen belül árkados folyosó van. Ennek árnyékos oszlopsora mögött gyülekeznek az utcáról csendesen behúzódó derviszek Allah dicsőítésére, és az önmegtartoztatás erényének gyakorlására jönnek össze, hogy a hitbéli fanatizmus példátlan istentiszteletben részt vegyenek.

Délután 1 órakor (á la franca) kinyílik a mecset ajtaja. A derviszek levetik cipőiket és szőzharisnyás lábbal belépnak annak belsejébe. A mecset belül egyszerű, fehérre meszelt falu terem. Padiója hóiehér tisztára surolva. Rajta szőnyegek és szörmék adják a pompát.

A földszinten és emelet magasságban erkély fut körül, ahol a vendégek és szájtatók gyülekeznek, hogy a dervis istentisztelet szemlélői legyenek.

A mecset főhelyének legnagyobb ékesége egy bekeretezett török írás. Allah és a profétájának dicsőítő sorai vannak rajta. Körülötte török, türk, lános szerszámok egy-két kard, amelyeknek rendeltetése később fog kiderülni. Az írás előtt, a faltól futószőnyeg terül el.

Ideáll az imám (pap.) Alacsony, fekete körszakállas fanatikus arcú török. Igazi Svengali arc. Blesett mély tűzű, fekete szemei alatt erős nyomot hagy a vallási hisztéria. Félkörben előtte állanak a derviszek, akik kezüket eköl összekulcsolva várják a kezdetet.

Az erkélyen, katonák, civilek, igazhívők és nem igazak, illetve vagy guggolva lesik a szokatlan istentisztelet részleteit. A felső karzaton gyermekek, 12—14 éves turbanko legénykék, a padlón keresztbe rakott lábakkal, a karfába kapaszkodva kucorognak. Tiszteletteljes arcot öltve a homoly résztvevői Allah dicsőítésének.

A legszélső baloldalon csengő tenorhanggu, sajátágosan cikornyás ének hangzik fel, s mint a finom cigaretta füstje csavarodik az ég felé.

Az ének rövid. Ahogy elhangzik előlép az imám, s jobbról-balra hajlandozva, énekelve belekezd a dicsőítésbe.

— Allah, il Allah.

A félkörben álló derviszek kara egyszerre megmozdul mint a szélről hajtott jegenyeifasor s ütemesen hajladozva énekli az egyhangu melódiát.

— Allah il Allah! — Allah il Allah!

Szünet nélkül, de mindig erősebben és erősebben, kiáltva, majd ordítva az extasztól hangzik:

— Allah il Allah!

Az imám körben jár és mindegyiket külön-külön fanatizálja, hogy az ének uteme gyorsabb, a hangja hatalmasabb legyen, míg végre üvöltés szerű hörgésbe fullad, míg csak a végkimerülés lihegése be nem tölti a termet. A derviszek szinte elalélnak. Erre újra elhangzik a cikornyás, de kellemes tenor éneke, s a félkör lehajtott fejjel, lihegve, sápadva megáll.

Az imám a bekeretezett írás elé megy s ő is énekbe kezd.

Előtte futószőnyeg borítja a padlót. Egy meghajlására a földszinti erkélyről 3—6 éves gyermekek futnak hozzá, akik a szőnyegen szorosan egymás mellé fekszenek.

— A kar ugyanugy hajladozva újra belekezd az előbbi dallamba.

— Allah, il Allah, Allah il Allah!

Két férfi előlép és az imámnak megfogják mindkét felső karját a hónaljánál, úgy hogy teljesen felemelhetik s szinte lebegve továbbviszik.

a forradalom egész legyőzhetetlen erejét Oroszország javára használhatja fel, valamint becsületének helyreállítására, amelyen az árulás és a kishitűség ejtettek csorbát. A kormány meg van arról győződve, hogy az orosz polgárok ebben a történelmi órában, amikor a haza sorsa dől el, az ellenséggel szemben állván, el fogják felejtetni ama nézetkülönbségeket, amelyek közöttünk fennállanak és áldozat kész tettekben fognak egyesülni, hogy az

előttünk álló megpróbáltatásokat nagylelkű elhatározásaikkal legyőzzék. Az ilyen összetartás mellett sem a külső ellenségtől, sem a belső gyarlóságoktól nem kell félni. Azt az szabadságot, amelyet az összetartás, nemzeti lelkesedés forrasztott össze, nem lehet megsemmisíteni. A szabadságnak az orosz népet vére és szenvedése árán egy új jövő felé kell vezetnie és az emberiségnek egy új, szabad és nagy Oroszországot kell megszereznie.

Atlasz Izidor aradi üzletei.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az aradi rendőri büntető bíróságon Atlasz Izidor és társai nagyszabású árdragítási ügyében még ma is folytatták a tanak kihallgatását.

A mai tárgyalás legjelentékenyebb momentuma volt az, hogy megérkezett a szegedi Verflegetsmagazin távirati válasza. A tárgyalás során a vádlottak és tanuk legtöbbje ugyanis azt hangoztatta, hogy Atlasz aradi ügynökei azzal csábították az üzletek megkötésére az aradi ügynököket, hogy nekik a szegedi Verflegetsmagazintól felhatalmazásuk van arra, hogy a katonaság részére szalonát és zsirt maximális áron felül is vásárolhatnak. Nagy Dezsőnél állítólag láttak is egy ilyen felhatalmazást. A rendőrbíró erre táviratilag megkereste a Verflegetsmagazint, amely válaszában arról értesíti az aradi rendőrbíróságot, hogy

Atlasz Izidor és társai sohasem kaptak vásárlásra jogosító igazolványt és minden ellenkező állítás valótlan.

Kihallgatták a mai tárgyaláson tanuként Klein Rezső aradi ügynököt, aki Róth Józsefnek társa. Róthot Kleinval együtt rákapták venni arra Atlaszék, hogy kössenek velük üzletet. Mind a kettőnek azonban gyanusak voltak Atlasz megbízottainak szereplései s ezért nem mertek az üzletkötésbe belépni. Klein elmondja, hogy Atlasz Izidorné úgy mutatkozott be neki, hogy ő Atlasz Izidor budapesti bankár neje. Azt is mondta Atlasz, hogy ő nem törődik vele, hogy a szalonát és zsirt maximális áron, vagy annál olcsóbban szerzik-e meg, ő tizenhárom és tizennégy koronát is hajlandó

fizetni, mert neki felhatalmazása van az ilyen vásárlásra a hadügyminiszteriumtól.

Kihallgatták ezután Jóó Béla árvaszéki ülnököt, aki azt mondta el, hogy egy alkalommal Róth József és Klein Rezső jöttek hozzá tanácsot kérni, hogy köthetnek-e üzleteket Atlaszékkel, akik azt beszéltek, hogy a hadügyminiszteriumtól felhatalmazásuk van és így tizenhárom-tizennégy koronát is fizethetnek a szalonát és a zsirt. Jóó Béla válaszul azt felelte, hogy is lehet ilyen gabomborségról beszélni.

A rendőrbíró egy végzést hozott a mai tárgyaláson, melyben elrendelte Atlasz Izidorné sűrűs megidézését és öt hétfőn délelőtt fogják kihallgatni, mint terheltet.

Új miniszterek kinevezése.

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Esterházy Móric gróf minisztereink ma reggel bécsi utjáról visszatért Budapestre és délután négy órára minisztertanácsot hívott egybe.

A délutáni minisztertanácsban megtörtént Vázsonyi Vilmos igazságügyminiszter lemondása az igazságügyminiszteri tisztról. Batthyány Tivadar gróf lemondott a felség személye körüli miniszterségről és Zichy Aladár gróf a horvát miniszterségről.

A lemondás folytán megüresedett miniszteri tisztrák nyomban új gazdát kapnak. Igazságügyminiszter Grecksák Károly eddigi államtitkár lett, míg a felség személye körüli miniszter Zichy Aladár gróf és a horvát miniszter Unkelhausen József. Vázsonyi Vilmos a választójogi miniszterium, Batthyány Tivadar gróf az átmeneti gazdasági miniszterium s

Földes Béla a népjóléti miniszterium élére került. Az új miniszterek holnap Bécsbe érkeznek és kihallgatáson jelennek meg öfelsége előtt. Az egyik új miniszter Grecksák Károly már ma Bécsben van és királyi kihallgatáson is volt, de a mai útja nem a miniszteri szék elfoglalásával, hanem a megkegyelmezésekkel van kapcsolatban.

Érdektelleg tervbe vették azt is, hogy a mai minisztertanács dönti el a még üresedésben levő államtitkári állások közül kettőnek az igazságügyi és a kereskedelemügyi államtitkárságoknak betöltését is. Később azonban ugy határoztak, hogy ezeket az állásokat csak a legközelebbi minisztertanács töltheti be, és kereskedelmi politikai államtitkárnak Hantos Elemért és igazságügyminiszteri államtitkárnak Csizmazia Endre dr. országgyűlési képviselőket nevezik ki.

A pénzügyi államtitkárság betöltését el akarják halasztani arra az időre, amikor a pénzügyminiszteri szék végleges gazdát kap. A pénzügyminiszteri állásra az utóbbi napokban politikai körök Korányi Frigyes bárót a Központi Hírteljesítővezetést vezérigazgatóját emlegetik.

Budapestről telefonálja tudósítónk: Esterházy Móric gróf miniszterelnök elnöklése alatt ma délután négy órától kilenc óráig minisztertanács volt, amelyen a kormány minden tagja résztvett, kivéve Apponyi Albert grótot, aki Toth János államtitkár helyettesített. Résztvett a közéleti kérdések tárgyalásánál Hadik János gróf, az országos közéleti hivatal főnöke is. A miniszteri tanácskozások tárgyát a folyó ügyeken kívül, főleg az élelmezési kérdések és a hadisegélyek illetőleg a hadiözvegyek ellátásának mikénti rendezése alkotta. A jegyzőkönyvet Bárczy István dr. miniszteri osztálytanácsos írta.

SPORT.

+ BEAO I-33-as tisztek football mérkőzése. Nagy érdeklődés mellett fog lefolyni a vasárnapi football mérkőzés, melyet az aradi tisztek játszanak. A tiszti csapat teljesen új összeállításban fog kiállani, hogy méltó ellenfele legyen az egyetemistáknak. A mérkőzés iránt olyan nagy az érdeklődés, hogy jegyeket már csak korlátozott számban lehet Blochnál kapni. A mérkőzést megelőzi a házi ezred katoná zenekara. Fedett tribün, buffett.

Az ének ütemére ezután az imám, a két férfitől vezetve, végigapossa a gyermekeket. Mikor a sor végére érnek, megfordulnak és egyenként minden gyermekre reálépve újra végig megy a soron.

Az utolsóóról mikor leszáll a gyermekek kifutnak a terem közepéből.

Bizonyára a rossz szellemet taposták ki befőlük s egyuttal korán hozzá szoktatják a fájdalom türesnéhez.

A kar egy kevéssé meg hájladozik, majd megáll, hogy a cikornyás éneket, mely újra fel száll Allahhoz, meghallgassa.

Most két 12-14 évesnek látszó fiú lép elő és mellükön keresztbe tett karokkal meghajolnak az imám előtt.

Ez fejemeli fejüket. A szent írás mellől elővesz két hosszú aranyút, az asszonyok kalaptüjéhez hasonlatos, s mindegyiknek az archusán a nyitott szájon keresztül átszurja az arcát, úgy hogy hosszan, kétoldalú kint áll a tű.

Egy vörös képű dervis, aki a sekrestyés forma tisztet tölti be, minden dervisnek egy dobot ad a bal kezébe, a jobb kezébe pedig egy oimozott rövid bikacsököt.

A kar ütemre hájladozni kezd és éktelen, pokoli dobolással elkezd a félkör minden emberre verni a dobot.

— Tram — tramtram —

— Tram — tramtram!

Hajladoznak jobbra, balra verik fülsiketítően szinte a földig roskadva.

Az európai emberek ijedten nézünk össze, s kétségbeesetten fogjuk be a füleinket. Szent Jehova segíts!

Rádásul az imám újra körbe-körbe jár s minden dobolóra, buzdító pillantásokat lövel.

Ő maga is egy dobbal járkal és az örült kaoszban reitentes erővel veri a szerszámát. A dervisek dühödten, megtébolyodva, szakadásig engedelmesskednek.

A vékony, cikornyás tenor beleszól az örült hangzavarba mire lehorgasztott ejjel megáll a kar.

Négy férfi lép most az imám elé. Mélyen meghajolnak előtte.

A pap az írás mellől, négy hegyes tört vesz elő. A török mindegyike érgömbben végződik, a gömbön pedig rövid láncok csüngenek.

A férfiak átveszik a törököt, kibontják a zubbonyaik, kigombolják az ingük elejét és a tört hegyével a mellisontra teszik.

A tüvel átszurt arcú két gyerek is csatlakozik hozzájuk. Az imám előttük áll s a félkörben álló dervisek kara újra elkezd a dobolást.

— Tram — tramtram — hangzik az ütem. A férfiak, a két fiú élükön az imámmal körbe kezdenek járni, csendes menüett szerű tánc lépésekkel. Minden erősebb ütemre a szabadon álló kezükkel, reá ütnek a tör gömbjére.

Minden ütésre a tör mélyebb s mélyebben vág a husba s hamarosan piros vér, cserdül a zubbonyok alá.

Hajladoznak, meg-megállnak, majd az ütemre, tánc lépésekkel tovább haladnak. Közben-közben a gömböt két kézzel sodorintva a hegyes tört, megmozgatják a váll sebben.

— Husszein Husszein. —

— Husszein Husszein — kiáltja a kar s a dobolás mellett hajlongva, sikongva, fuldokolva, a kimerülésig kiáltják a két török szent nevét, akik a pusztában bolyongva, vértizzadva szenvedtek Allahért.

— Husszein! Husszein!

A vérző férfiak már sápadozni kezdenek, egyikük már ingadozik, a vérvesztéstől.

A cikornyás ének megállítja a kifáradt, elerőtlenedett vallási hiszterikába esett embereket.

A férfiak az imám szőnyegjére lépnek, ez egyenként elszedi tükük a törököt s a sebhelyet megnyalazza, majd egyenként elhagyják a mecsetet, azon boldog tudatban, hogy ők megtették Allah iránti kötelességüket.

A fiúk hajlongva szintén az imám elé járulnak és a tüket szakavatott kézzel kihuzza az arcukból, a sebhelyet szintén megnyalazza, a csepp vért letörli, ezek pedig visszaállnak újra a fél körbe.

A kar összetörve a fáradtságtól szemek alatt kékes gyűrűvel verejtékes sápadtan, félig lehunyt szemmel lehorgasztott fejével hallgatja a cikornyás éneket, amely befejezte a délutáni szenvedéseit.

Kábult fejjel, zavart agygyal megvünk ki a folyosóra, ahol keresztbe tett lábakkal ül a négy férfi, cigarettázva és csendesen kávézva. Minket is sorra kínáltak igazán pompás cigarettával és még pompásabb török kávéval, de meg is érdemeltük.

Pataky Sándor.

Békegyűlések az angol fronton

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Rotterdam. A Daily Chronicle jelenteti: Az angol arcvonal mögött a katonák sokat politizálnak és szakszervezeti gyűléseket tartanak, amelyekben a hadi és békecélokról vitákat folytatnak.

Genf. Stone szenátor, a külügyi-bizottság elnöke és Hearst kijelentették, hogy propagandát kezdenek a béke érdekében. Ugy vélik, hogy Czernin és Michaelis legutóbbi nyilatkozatában találnak alapot a megegyezésre. Stone a jövő héten a kongresszusban nagy pacifista beszédet mond, amelyre a kormány nevében Lansing fog válaszolni. Wilsonnak nem tetszik Stone akciója.

Lugano. Sonnino állása megrendült. Neki tulajdonítják, hogy a szövetségesek elfordultak Olaszországtól.

Bern. A Times szerint Bonar Law kinyilatkoztatta az angol alsóházban, hogy az orosz események nagy változást idéztek elő a helyzetben. E csapás megszédített minden nemzetet, amely résztvesz a harcban.

Rotterdam. Az angol munkáspárt elnöksége három szótöbbséggel elhatározta, hogy ragaszkodik július 26-iki határozatához, amely a stockholmi értekezleten való részvételt javasolja.

Kopenhága. Az Aftenbladet értesülése szerint a svéd kormány június 11-én kelt kéréssel a semleges államokat miniszteri konferenciára hívta össze Stockholmba. Az értekezleten Amerikának a háborúba való beavatkozása után kialakuló helyzetről fognak tanácskozni. Több semleges állam kormánya már bejelentette részvételét a konferencián.

Nem szabad a napon hagyni, mert a baj a 40—46 fokos melegben jelentkezik főként a kenyérnek gyorsan le kell hűlni és a hűvösön maradni. Mindenkinek, aki tanácsot kér e tekintetben, csak ezt mondhatom;

— *Ótért borkősavat belé.*

Ezzel elejét lehet venni, hogy a kenyér nyulós és bűzös legyen. Mert a liszt egészen jó, élvezhető s az egészségre nem ártalmas.

Brutális katonai rendőrség.

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapesten a katonai rendőrség tizenhárom kerületre van osztva. A VII-ik kerületi katonai rendőrség a Rottenbiller-utca 66-ik számú házában van, a kerületi parancsnoki hivatal mellett őrszobával és fogdával. Az épület egyébként magánház és egész sereg lakó is lakik benne. A lakók arról tettek jelentést, hogy nap-nap után borzasztó jelenetek fordulnak itt elő és ugyszólván minden éjszaka irtózatos ordításra ébrednek. Éjfél tájban rendszerint segélykiáltásokat és borzasztó ütlegetést hallanak és a folyosóról látják, hogyan ütleget a katonai rendőrség egészen fiatal és egészen öreg katonákat, akiket borzasztóan összevernek és így hurcolnak át az őrszobából a fogdába. A szerencsétlen, megkínzott katonák a közben csak úgy köpködik a vért.

Július 29-én éjszaka fél egykor egy civilt iszonyúan megverték, azután a katonai rendőrség őrmestere a fejét kardjával behasította úgy, hogy a mentőknek kellett elszállítani. Egy öreg népfelkelőnek a katonai rendőrség kiverte a fogát, összetörte az állkapcsát és az ilyenek sokszor egész éjszaka keservesen jajgatnak.

A múlt szombaton egy katonát addig ütlegettek, amíg eszméletlenül esett össze, akkor egy darabig a küszöbön hagyták heverni, azután ide-oda hurcolták. Ennek a szerencsétlen embernek rémes ordítása fölverte az egész házat, a lakók kifutottak az udvarra és a folyosóra és többen beszóltak:

— Gyalázatos kínzás! Botrányos csendháborítás

Másnap a katonai rendőrség beidézte a házmestert az őrszobába és a házmesternének elő kellett adnia a lakók névjegyzékét, akiket azzal fenyegettek meg hogy valamennyit följelentik lázításért.

A katonai rendőrség itteni kirendeltségének Szűcs Nándor főhadnagy a vezetője, aki mint újságíró hízelt be magát Alszegehy alezredesnél a fővárosi katonai rendőrség parancsnokához és szerezte meg bizalmát, bár sohasem volt újságíró, csak azon a címen vindikálja magának, hogy a egyik újság szerkesztőjének megbízásából annak idején egy bukaresti lapot telefonon tudósította ceruzával kijegyzett cikkekből.

Szűcs Nándor újságírókhoz dörgölőzik, nagyban kártyázik, keresi a tegeződési viszonyt annak a látszatnak fontartására, hogy valóban újságíró, mert erre bázisozza különleges helyzetét. Ezzel szerezte meg fölöttesének bizalmát grasszáló viselkedéséhez. A vele egyenrangú katonai rendőrségeket terrorizálja, idegen kerületekben megjelenik kihallgatásokon és bár ott tisztára foglalkozik a delikvenssekkel, nekikesik és hatalmasan fölpofozza őket. Az ő kegyetlen természete teremtette meg azt a helyzetet, hogy ütlegetések történnek a katonai rendőrség őrszobáiban.

Az „ARADI KÖZLÖNY

már a kora reggeli órákban kapható minden nagyobb papírkereskedésben és dohánytöredékben

A tolvaj márkiné.

— Bécsi tudósítónktól. —

Az Aradi Közlöny bécsi tudósítójának jelentése alapján néhány héttel ezelőtt írt arról, hogy Bayros Diána márkiné ellen a bécsi rendőrség csalás és lopás miatt tett feljelentést és a bíróság már foglalkozott is ezzel az ügygel. A vádlott a Gerngrosz áruházban egy szövetmaradékot dugott a muffjába és fizetés nélkül távozott. Az elárusító észrevette és kihuzta a szövetet a muffból. A márkiné tagadta a lopást és a bíróság előtt is azt erősítette, hogy az elárusító, mint a szemfényvesztő, valahonnan előhuzott egy szövetmaradékot és úgy tudta azt ügyesen csinálni, mint hogyha az ő muffjából került volna ki. Ezzel szemben a tanuként kihallgatott üzleti alkalmazott azt vallotta, hogy a tükörből megfigyelte a gyanús viselkedésű urinőt, látta, amikor a szövetet eldugta és vásárlás nélkül távozott. A márkiné leánya Bayros Dia komtesz az anyja javára vallott és mint emlékezetes, azzal vádolta meg a lakásukon házkutatást tartott detektíveket és a Gerngrosz cég alkalmazottjait, hogy egy aranykarkötő óráját ellopták. Anyagi helyzetét illetőleg azt adta elő a márkiné, hogy elvált férjétől és egyik fivérével összesen havi ezer korona támogatást kap. A rendőrség azt jelentette a bíróságnak, hogy az urinő lakásában alig találtak valami butort. A bíróság a tárgyalást akkor elnapolta, hogy a márkiné családi és anyagi viszonyairól pontosabb adatokat szerezzen be.

A tegnap folytatott tárgyaláson a bíró tudomására adta a vádlottnak, hogy újabb feljelentés érkezett ellene csalás miatt. Egy pincér jelentette fel, mert egy étteremből ételt vitetett a lakására és többszöri felszólítás ellenére sem fizette ki. Hatszázhatvan koronával károsította meg ilyen módon a fizetőpincért. A vádlott ezzel szemben úgy védekezett, hogy hajlandó lett volna kifizetni a számláját, azonban az étteremben ott tartották ezüst evőeszközöket és edényeit, amiben az ételt hordatta és míg azt vissza nem adják neki, addig nem fizet.

A bíró felolvasta Weiszkirohner dr. bécsi főpolgármester jelentését, amely szerint az osztrák székesfőváros tanácsa anyagi támogatásban részesítette a márkinét és összesen öt-száz koronát utalt ki részére. A jótékonyági ügyosztály elnöke előadása szerint grófnak

mondotta magát az urinő, igen kihívóan viselkedett és ha száz koronán alul utaltak ki részére segélyt, akkor az utalványt el se akarta fogadni azzal a megjegyzéssel, hogy az méltóságán aluli, de végre mégis csak felvette a pénzt.

Egyszer a főpolgármester azt a tanácsot adta neki, hogy a leányát alkalmaztassa valahol, hogy tisztességesen megkereshesse a kenyerét.

— Az én leányom nem erre született, válasszolta spanyol büszkeséggel az anya.

A bíróság kihallgatott egy orvosszakértőt is, aki azt mondotta, hogy a márkiné hisztérikus asszony. Az orvos a hölgyek magánéletéről is megkérdezte a bírót és az elmondotta, hogy nyomorban voltak, igen piszkos és kis lakásban laktak, ami ellen a márkiné határozottan tiltakozott, mert állítása szerint az ő butora huszezer koronát érő antik darabok. A bíró végül elhatározta, hogy orvosszakértőkkel megvizsgáltatja a márkiné agyát.

Mitől nyulós a kenyér?

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Mindentelől érkezik a panasz hivatalokba, lapokhoz, hogy a városi kenyérlisztből készült kenyér nyulós, bűzös és ehetetlen. Lukács Ödön nagyváradai főjegyző ennek következtében megvizsgáltatta a városi lisztet Szeberényi Pállal a város vegyészével, aki nagy gondtal és szakértelemmel végezte feladatát.

Vizsgálatának eredményéről a következőket mondta egy újság munkatársának:

Kilenc éve, hogy városi vegyész vagyok s minden évben megújulnak augusztus táján a panaszok, hogy a kenyérliszt rossz, a belőle készült kenyér nyulós és bűzös. A baj oka a következő: Annál a gabonánál, amely kint állott a tarlón az esőn, a következő évben jelentkezik a belőle készült lisztben egy betegség. A korpa héján lép fel egy baktérium, amely a meleg kovászsában kezd életre kelni, érvényesülni és hatni. Ez a baktérium panificans viscosus, a kenyeret nyulóssá tevő baktérium, amely néha egyes pékműhelyekben olyan mértékben jelentkezik, mintha ragály volna s a kenyereket ki kell lökni.

Orvoslása igen egyszerű: a kenyeret savanyu vízzel, borkősavval vagy oltrommal kell dagasztani s kisütés után gyorsan lehűteni.

Oroszország új átalakulás küszöbén.

— Több tartományban visszaállították a cár uralmát. —

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Stockholm: Itteni jól értesült körök szerint Oroszország új hatalmas átalakulás előestéjén áll. Az ellenforradalmi mozgalom gyorsan növekszik, másrészt a maximalisták pártívei, akiknek száma a különböző pártokból kizártakkal növekszik, ismét előtérbe nyomultak. Kerenski az utóbbi napokban példátlan erőszakos uralmat fejtett ki és a katonatanácsokat teljesen elidegenítette magától. Több mint 20000 embert tartóztattak le, akik közül 1600-at halálra vagy kényszermunkára ítélték. Kerenski újabb 35 tábornokot és 171 vezérkari tisztet állítottatott haditörvényszék elé. Az egyre erősödő monarchista mozgalom élére a párság áll a paraszttal és önmességgel. A kormány nem engedte közzé tenni azokat a híreket, amelyek szerint több kormányzóban, köztük Saratonban és Kazánban ismét proklamálták a cárizmust. Az egyre növekvő gazdasági válság siettetni fogja a válság kitörését.

Stockholm: Az új orosz kormány a forradalmi demokrácia teljes vereségét jelenti, a kormány egyetlen tagja sem élvezi a munkástanács bizalmát. Ebben új konfliktus magva rejtik, mert a forradalmi munkásság nem fogja eltűrni, hogy befolyása egyszerre megfogyjon.

Bern. A párisi lapoknak jelentik Pétervárról: A kadett párt négy tagjának, akik a kormányba léptek, csak ama feltétel mellett engedték meg a kormányban való részvételt, ha

a pártot nem képviselik hivatalosan a kormányban.

Stockholm: Kerenski kormánya sürgős törvényjavaslatot dolgozott ki Pétervár kiűrésére. Több gyárat kényszerintézkedéssel máris kitélepítettek. A főváros pénzügyi és gazdasági helyzete napról-napra rosszabb, a városi kasszában csak 8000 rubel van. A hivatalnokok fizetését megszüntették, a higiénikus rendszabályok kritikán aluliak. Naponta száz meg száz új koleraeset fordul elő.

Haparanda: Pétervárról jelentik: Három embert tartóztattak le, akik Kerenskit megakarták gyilkolni. Egyike a letartóztatott egyéneknek kijelentette, hogy a belséviki pártihoz tartozik, a Ruszkoje Sziovo azonban tagadja ezt és megájkapja, hogy az illető a pétervári cári titkos rendőrségnek régi ismert ügynöke. Kerenski a katonai kormányzókat föl hatalmazta arra, hogy a legerélyesebb rendszabályoktól se riadjanak vissza acélból, hogy a hadseregben a rend helyreálljon.

Stockholm: A Novaja Vremja jelenti, hogy az orosz főhadiszálláson Kérnilow tábornok ellen revolvermerényletet követett el egy fiatal altiszt. A golyó a vállán találta és könnyebben megsebesítette a tábornokot. A merénylet a vezérkari tisztiek a tett színhelyén lekasztották.

Pétervár. Jekaterinoszláv katonai parancsnokát Kaubart tábornokot megölték. A jekaterinoszlavi katonatanácsot felszabták.

adjon ő olyan édes választ, hanem jelentse ki nekik nyersen, — ahogy ők akarják adni a cukrot, — hogy nekünk nem az eljárásban kell a raffinéria, hanem a cukorban!

És ha a gyárak nem tágitanak és ragaszkodnak a nyers cukorhoz: a városok és vármegyék kérdezzék meg a cukorkartellől: mennyivel adja át olcsóbban azt a cukrot, aminek az előállítására neki sokkal olcsóbb?

Keserítsük meg már egy kicsit a szája ízét azoknak az uraknak, akik oly sok édességét élvezték eddig a háborús konjunktúrának!

Póla bombázása a levegőből.

Budapest, augusztus 10. (Hivatalos.)

Események a tengeren.

E hó 8-ikáról 9-ikére virradó éjjel mintegy 25 ellenséges repülőgép körülbelül 90 bombát dobott Pólára. Az okozott kár katonai berendezésekben semmi és a városban is csak jelentéktelen. Két személy könnyen megsebesült. A hajóhad parancsnoksága.

— **Kilencszáz bíró előléptetése.** Budapestről jelenti tudósítók: Vázsonyi Vilmos igazságügyminiszter holnap kihallgatáson jelenik meg a király előtt, hogy tárcája körébe tartozó ügyekről jelentéseket tegyen. Fővárosi tudósítók értesülése szerint Vázsonyi Vilmos holnap terjeszti a felség elő a bírák státuszának rendezése folytán esedékessé váló kinevezéseket, amelyeket előreláthatólag a hivatalos lap egyik legközelebbi száma már közölni fog. Körülbelül kilencszáz bíró előléptetéséről van szó.

— **Törvény az új miniszterokról.** A hivatalos lap mai száma közli a felelős miniszterek számának ideiglenes felemeléséről szóló, most szentesített törvényeiket.

— **A Közélelmezési Hivatal alelnöke.** Budapestről telefonálja tudósítók: A hivatalos lap holnapi száma közli Nagy Ferenc dr. miskolci főispánnak a Közélelmezési Hivatal alelnökévé történt kinevezését.

— **A felmentelt adománya.** Barabás Béla főispán székfoglaló beszédében kijelentette, hogy azokat a felmentetteket, akik itthon jó-módban élnek és vagyont gyűjtenek, megfogja adóztatni a jótékony céljaira. A Grünwald és Moskovitz cég beltagja, Grünwald Samu ma megjelent a főispáni hivatalban és átadott hadijótékony célra ötszáz koronát és arra kötelezte magát, hogy felmentésének tartama alatt havonta kétszáz korona adományt juttat a főispán kezeihez. A főispán intenciói értelmében eljáró aradi polgár példáját bizonyára csakhamar követi a többi érdekelt is. Nem arról van szó, hogy azok, akik a törvény értelmében itthon nélkülözhetetlenek a gazdasági élet folytonosságáért dolgoznak, eme helyzetükből kifolyólag megkülönböztetett elbánásban részesüljenek, hanem arról, hogy a háboru negyedik évében, amikor a szegény hadiözvegyek és árvák élete a lehető legsúlyosabbá vált, a tehetősek adakozási kedve pedig kezd lankadni, kötelességeikre figyelmeztetessenek. Bizonyára adakoztak volna önszántukból is, de a főispán ötletének nyilvánosságra hozatala alkalom arra, hogy kötelességüket most már haladéktalanul teljesítsék. A főispán a nagyközönség gondolkodásának adott kifejezést, amikor a felmentettek társadalmi tevékenységének fokozását sürgette. Tagadhatatlan tény, hogy a közvélemény az egész háboru alatt azt követeli, hogy akinek a háboruból haszna van, az vegye ki az őt megillető részt a háboru minden megnyitvánulásából. Ennél igazságosabb álláspont el sem képzelhető.

— **A bolgár cár Svájcban.** Bécsből jelentik: Ferdinánd bolgár cár, aki Boris trónörökösével, Cívil nagyherceggel az elmúlt héten két napot Bécsben töltöttek, Radoszlavov miniszterelnökkel és néhány katonai és polgári magasrangú funkcionáriussal a napokban Svájcba utaztak. Visszatérőben a bolgár cár újból Bécsben fog egy pár napot tölteni Ferdinánd bolgár cár svájci utazásának ellenőrizhetetlen politikai források politikai jelentőséget tulajdonítanak.

— **A tisztviselők helyzetének javítása.** Fővárosi tudósítók értesülése szerint a megtartott minisztertanács foglalkozott a tisztviselőknek helyzetével, akiken különösen élelmiszereknek beszerzésével és kiutalásával akar a kormány segítségére lenni. A kormány nagy tömegben vásárol össze élelmiszereket és azokat a tisztviselők beszerzési csoportjai útján fogja a tisztviselőkhez juttatni. Megállapodás történt a minisztertanácsban az Ausztriára vonatkozó meg egyezés dolgában is az egyes ipari cikkek maximalálásról.

— **Tisza István gróf Geszten.** Tisza István gróf családjával együtt Nagykovácsiból tegnap Gesztre érkezett, ahonnan értesülésünk szerint holnap utazik az északi harcterre, ahol mint ezredes vesz részt a hadműveletekben. Hogy Tisza István gróf a háboru alatt minden idejét és munkaerőjét a haza szolgálatára kívánja áldozni, annak bizonyossága, hogy a geszti és a radványi uradalma bérbeadása után most a Magyar Általános Hitelbank egyik kender vállalata számára holdankint 50 korona bérért bérbeadta a szatmármegyei Ura és Csengerujfalu határában levő 4000 katasztrális holdnyi birtokát is.

H I R E K.

Nyilt levél Varjassy Lajos

polgármester urhoz.

T. Polgármester ur!

A nagyváradai lapok hírül hozták, hogy a Cukorközpont azzal akarja megkeseríteni az életünket, hogy nem finomított, hanem nyers állapotban szállítja nekünk a cukrot. Nem kapnak szegény gyárosok szemet, hát mit csináljanak? A polgármester ur a közlemény szerint bele is törődött ebbe a szomorú kénytelenségbe; szeptemberben tehát csak nyers cukrot kapunk.

Ugy látszik, hogy a polgármester ur nem teljes cukor-szakértő, nincs tájékozva a cukorgyárak helyzetéről, azért adta meg oly könnyen a beleegyezését. Fölvilágosíthattuk, a Polgármester urat, hogy a kormány intézkedése folytán elsősorban a cukorgyárak szénszükségletét elégítették ki, még pedig más fogyasztás rovására menő sürgősséggel. A cukorgyárak a 24 millió mm. répa feldolgozására szükséges hét és félmillió métermázsa szemet — mint föltétlen hiteles helyről értesülünk — már tulnyomó részben megkapták és szeptember elejére már az utolsó waggon is a gyárak raktárába került.

Miben mesterkednek hát a cukorgyárak? Nyilvánvaló, hogy előzetesen puhatolóznak aziránt, hogy vajjon beleszalagathatják-e a városokat, vármegyéket abba, hogy nyers cukorral elégedjenek meg raffinált helyett? A raffinéra csak a gyárak eljárásában lesz, de hiányozni fog a cukorból!

Most folyik a tárgyalás a cukor újabb ár-megállapításáról. A gyárosok jó fiúk akarnak maradni: ők nem emelik a cukor árát — csak a finomítás költségét takarítják meg, ami pedig burkolt áremelést jelent.

Hát ebbe nem szabad belemenni, t. Polgármester ur! A cukorkartellnek, amely óriás nyereséggel dolgozik, egyre emeli tőkét, ne

LEGUJABB.

Reggel 3 órakor érkezett telefonjelentés.

Honvédeink sikerei a romániai offenzívában.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: Fokszánitól északra folyó harcokban augusztus 6. óta osztrák-magyar csapatok is résztvesznek. Kemény harcok után elérték a Tisita Baltarotu utat. A vitéz honvédek rohammal elfoglaltak fontos állásokat az Ojtozi uttól délre és azokat ellentámadással szemben is megtartották. Délután hat órakor a honvédek ismét támadtak és áttörték az ellenséges állásokat. Ugyancsak a honvédek támadták el rohammal Joldától keletre a Karananyu magaslatot is. A Moldova völgyben az ellenséges ellenállás némileg erősödött. Szereth város előtt sem tört meg véglegesen az ellenség ellenállása.

A Szereth és a Pruth között az ellenség heves ellentámadásokkal igyekszik késleltetni előrejutásunkat. Egy támadásnál az ellenség lovasága üzte előre a gyalogságot.

A tartományban az aratási kilátások jók. Bár az elvonuló oroszok károkat okoztak, a pusztítás nem általános. Csernovic város csak keveset szenvedett.

Genf. Jassyi privát jelentés szerint a szövetséges csapatok moldvai előnyomulása Párisban nagy aggodalmat okoz, bár elismerik az orosz-román sereg hősies ellenállását, rámutatnak az osztrák-magyar tüzéség lenyűgöző fölényére, amely a legszivósabb ellen-

állást is megtüri. A Gaulois attól fél, hogyha a román haderő a Pruth mögé vonul vissza, akkor anyagkészletei az ellenség kezére kerülnek és élelmezése lehetetlenné válik.

Basel. Newyorki jelentés szerint Wilson elnök kijelentette, hogy Németország béketörekvéseit nem szabad komolyan venni. Nem volna aggasztóbb és veszélyesebb, mint az álorcás berlini szociálistákkal tárgyalásokba bocsájtkozni. Ez egyet jelentene az emberiség és Amerika érdekeinek elárulásával.

Hága. Londoni értesülés szerint az entente konferenciáján Olaszország Földközi tengerre vonatkozó aspirációihoz teljes mértékben hozzájárultak. Lord Ceyll kijelentette, hogy Olaszországnak adriai és irredentista törekvései összhangban vannak az entente érdekeivel.

Genf. A párisi Journal értesülése szerint Lloyd George az entente konferencián foglalkozott az entente hadicéljaival és törölte ezek közül a nagy szerb állam felállítását. Lloyd George szerint elég, ha a szerb kifalyságot visszaállítják.

Lugano. A Secolo jelentése szerint a szövetségesek elhatározták, hogy a stockholmi szociálista konferenciára adnak ki utleveleket, ha a szociálisták a kívánt garanciákat meg fogják adni.

— **A bárónő és a hadifogoly viszonya.** Berlinből jelenték: A heilbronnai büntető törvényszék öt havi togházra ítélte a huszonöt esztendős Geisberg-Elzenberg bárónőket, mert meg nem engedett viszonyt folytatott egy francia hadifogollyal. A fogoly, aki polgári életében pincér, 1914 év vége óta a bárónő birtokán mint földmunkás volt alkalmazva. A bárónő saját vallomása szerint azért kezdett viszonyt a franciával, mert az mindig szomorú volt és vigasztalni akarta. A viszonynak egy gyermek volt a gyümölcse és a hadifogoly beismerte, hogy ő az apja. A vádlott azzal iparkodott bűnét enyhíteni, hogy a fogoly erőszakosan viselkedett vele szemben, a bíróság azonban nem hitt ennek az állításnak. Minthogy a bárónő szökésétől lehetett tartani, azonnal letartóztatták.

— **Temetés.** A tragikus véget ért Klein Miksa 33-ik gyalogezredbeli őrmestert ma délután temették az izraelita temető halottas házából katonai pompával, a közönség nagy részvéte mellett. A gyászoló család, az elhunyt jóbarátai és tisztelőinek sorában ott voltak lovag Schreiter József ezredes, Monzer Ferenc ezredes, valamint a 33. gyalogezred tiszti és legénységi küldöttségei. A koporsó felett Vágvölgyi Lajos dr. főrabbi mondott rövid imát és megható bucsuztatót, majd megindult a menet Klein Miksa örök pihenője felé.

— **Kérelem.** Megboldogult Klein Miksa ravatalára szánt koszoru megváltás címén adandó összeget kérjük nem különböző jótékony célokra fordítani, mivel egy örökön élő alapítvánnyal akarjuk emléket megörökíteni. (Az adakozók névsora később közlé fog tétetni.) Kérjük az adományokat, Lusztig Dezső ur (Bársony Andor óéghoz) küldeni.

— **Uj társulat a Központi szállodal Orfeumban.** Ma szombat este kezd az új társulat 10 napi vendéglátását. A kiváló műsorból kiemeljük: Petri és partnere szenzációs sport attrakció, Barnai genialis gyors szobrász, Furedi Juczi kiváló táncosnő, Czako Margit énekesnő, Pflügl testvérek táncduett sat. Bavaria a pompás tiroli duett és Zulaika keleti táncosnő óriási sikerük miatt még néhány napig műsoron maradnak. Ajánlatos jegyeket előre megvenni, ezáltal helyeket a pompás kertben biztosítani.

— **Helybéli és vidéki viszonyteladók részére tábori dobozok, levelező-lapok, csomagoló- és levelepapírosok, papírszacskók, képes levelező-lapok, papírszalvéták, noteszek stb. legolcsóbban Kerpel Izsó papírnagykereskedésében.**

— **Frissen oszlopított kőbányai Droher sör van az Orfeum-előadás alatt minden este fél 9 órától a Központban.**

LEGUJABB.

Erkezett reggel 2 órakor

Sikeros offenzívánk Romániában.

Paris. Az Havas ügynökség jelentése szerint az újból megeredt esőzés Flandriában a hadműveletek újrafelvételét megakadályozta. A hadműveleteket Ypern környékén növekvő ágyutüz vezette be.

Berlin. A Wolff-ügynökség jelentése: Az angoloknak ma reggel Flandriában az Ypern-Ragolers-

vasut mentén és Hollebecke között előretörő erős támadása meghiusult.

A Kaszinu és Ojtoz völgyében, Moldova nyugati részében csapatunk sikeresen törnek előre.

Montreal. A Reuter-ügynökség jelenti: Ma éjszaka lord Athelstam, a Central Staar újság tulajdonosának házában dinamit robbanás történt, de a család egyik tagja sem sérült meg. Athelstam a szolgálati kötelezettség mellett való állásfoglalása miatt levelet kapott, amely őt halálal fenyegeti.

Bern. A Matin jelenti Newyorkból: Lansing államtitkár Hillpuiett szociálista vezértől megtagadta a Stockholmba szóló utlevelet.

MOZGÓKEPSZINHAZ.

* **Alvin Neuss szenzációt keltő alakításával, "A névtelen ember" vasárnap az Erzsébet mozgószínházban.** Nincs mozilátogató, ki ne nézné meg élvezettel Alvin Neuss, a világhírű művész minden egyes alakítását. E képbén is egy minden tekintetben felül nem-műható tehetségét látjuk. Egy hírneves énekes, aki feleségét és gyermekét elhanyagolva egy másik nőnek ajándékozta szerelmét, aki ráveszi, hogy hagyja el otthonát és Amerikába mennek. A sors csapása ott utóléri, elveszti hangját s mint vándorénekes tengeti életét, míg visszatér régi otthonába. Gyilkossággal vádolják és ártatlanságát fia, aki védőügyvédje deríti ki, akinek azonban nem akarja kiletét elárulni. Az ifju ügyvéd lakodalma van s arról csak apja kiányzik, de hogy hangját mégis hallja, eljátszik egy éneket a gramofonon s ezt az utcaseprő apa hallva, ledobja seprűjét s rohan fel a házba, ahol felfedi kiletét s apa, anya és fiu boldogan borulnak egymásra. *Csőtörtőkön William Hathlynsorozat.* a „Lobogó szerelem” kerül bemutatásra.

* **A néptribun.** (Nordisk dráma az Apollóban.) A néptribun minden politikai korszaknak ismert állandó alakja, aki létezik minden pártban, minden alakulatban s akinek kenyere, élete az utca, mert nélküle megenni nem tud. Az elvek változhatnak, változhatik a politikai felfogás is, de a néptribun mindenütt jól érzi magát. Egy ilyen típusról kaptunk a színház tegnapi képében jellemrajzot. A mindent eltiporni akaró elvhu szociálista, aki lapjában vérrrel írja meg cikkeket, aki forrongást idéz elő, aki kormányt buktat és társadalmi osztályok alapját ingatja meg: kezes baránná lesz, amikor a hatalom bársonyozéke kínálkozik felé. Már-már azon a ponton van, hogy a hatalom mámorában kéjelegjen, amikor fia tudtára jön apja árulásának és csakis az önkéntesen választott halál az, amellyel ez a bün kiengesztelhető. Széttöréses gyorsasággal peregnék le előttünk a jelenetek, s a Nordisk társaság jól tudta, hogy ennek a képbén vonzóereje lesz, azért minden tudást, minden művészetet felhasznál a siker érdekében. A siker pedig osztatlan, nagy volt a közönség minden rétegében.

FIGYELMEZTETJÜK lapunk t. olvasói,

hogy a lapkihordóktól újságot vásárolni, vagy náluk a lapra előfizetni szigoruan tilos. Aki ezen óvást figyelembe nem veszi, büntetendő cselekményt követ el: -

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS

Takarmányinség lenyegét. A földművelésügyi miniszter sürgős leiratot intézett Aradvármegye alispánjához, Dálnoki-Nagy Lajoshoz. A leirat a meglepően nagy takarmányinség enyhítését célozza. Azt mondja a miniszter leirata, hogy a már is mutatkozó takarmányinség enyhítése végett igen üdvös lenne, ha az állattartógazdák közül mindazok, kiknek termelési viszonyai a biborhere termelésére csak részben is alkalmasak, ezzel a takarmánynövény termelésével kísérletet tennének. A biborhere szeptember hó közepéig vethető, s már kora tavasszal nagymennyiségű, s jóminőségű zöld takarmányt biztosít. Jelen körülmények között azért ajánlja termelésre a miniszter, mert a termeléshez szükséges vetőmag biztosan és minden korlátozás nélkül beszerezhető, míg más takarmány vetőmagjából elejtésző csekély a készlet. Felkéri Mezőssy Béla földművelésügyi miniszter az alispán figyelmét arra, hogy erről az aradmegyei gazdákat igen sürgősen értesítse.

A bőrkészítés korlátozása. A magyar királyi kereskedelemügyi miniszter úr 51242—1917. VI. c. száma rendeletéből kifolyólag közhírré teszem, hogy a császári és királyi hadügyminiszter úrral egyetértőleg folyó évi július 22-től kezdve a magyar szent korona országában levő valamennyi bőrgyárban és tímártelepen a talpszerűen kidolgozott bőrök kruponálását eltiltotta. A bőrök tehát ezentúl csak mint egész, vagy félbőrök hozhatók forgalomba. Varjassy Lajos polgármester.

SZERKESZTOI UZENETEK.

H. J. előfizető. Forduljon teljes címe bemondásával a kiadóhivatalhoz.

A szerkesztésért felel:

Staber József

NYILTÉR.

Háladont
Fog-Krém Szájviz

Köszönetnyilvánítás.

Mindazoknak, akik felejtethetlen jó férjem és édesapa

Kemény János

máv. főmozdonyvezető

temetésén résztvettek, ravatalára koszorút helyeztek és vigasztalásukkal nehéz óráimban felkerestek, fogadják ezuton halás köszönetünket

Arad, 1917. augusztus hó 10-én.

Özv. Kemény Jánosné
szül. Wéner Katalin
és leánya Gizella.

Viaszkeg, izmadas, papógén, bőrhámias, rüh és sümörbőrha, fekély, daganat és sebek ellen biztos és gyors hatású szer.

Boroka-Kenőcs,

sem piszkít és teljesen szagtalan. Kis tégely.

1 K. nagy tégely 5 K. családi tégely 9 K. Hozzávaló Borokaszappan 4 korona. Készíti: Gerő Sándor Gyógyszertár, Nagykőrös. 108. 7181

Aradon kapható: gúteri Földes Kelemen és Földes és Eötvös Gyógyszertárban.

Polgári Büfé

Boros Béni-tér L. (Dr. Isprávník-ház)

Allandóan kapható szalámi, lip-tói túró, kolbász, mindenféle kávé felvágottak, továbbá hűsítő italok, jégbe hűtött aludtoj, kenyér-jeg ellenében. Naponta friss vaj és tojás nagy mennyiségben kapható. Számos látogatást kér, tisztelettel 4599

Seitelbach Salamonné.

Ücska, használt

ólomcsöveket

és egyéb

ólomtárgyakat

megvételre keresünk.

Aradi nyomda részvénytársaság.

6—1917. alapít. sz.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.

A néhai Weitzer János aradvárosi jótékony és közcélú alapítványról alkotott s a m. kjt. belügyminiszter úr által 35383—1917. sz. alatt jóváhagyott alapító levél 3-ik szakasza (csoport 3-ik pontja) alatt megjelölt 2400 korona segély összegéből létesített Hat egyenkint 400 (Négy száz) koronás ipariskolai vagy technikai szakintézet látogatására szolgáló segély összeg elnyerése iránt egyenlő nyilvános pályázatot írunk ki.

Ezen segély elnyerésére pályázhatnak oly vagyontalan aradi

polgári fiú gyermekek, kik egyrészt ipariskolát, vagy technikai szakintézetet szándékoznak látogatni, másrészt ipari és technikai képzettségük tökéletesítése érdekében tanulmányi utazásokat szándékoznak tenni.

A pályázati kérvények folyó évi augusztus 31-ig bezárólag Arad város polgármesteréhez, mint a Weitzer János jótékony alapítványi bizottság elnökéhez nyújtandók be.

Kérvényezők tartoznak igazolni:

a) hogy aradi lakos szülőktől származnak, nem tevén különbséget, hogy a szülők élnek-e, vagy meghaltak.

b) hogy úgy maguk, mint szüloik, amennyiben élnek, vagyontalanok,

c) hogy kezdő iparüzők, vagy kezdő ipari munkások,

d) kötelesek kérvényükben megjelölni, hogy mely iskolában, gyárban, vagy műhelyben óhajtják képzettségüket tökéletesbítenni s igazolni, hogy felvételtük a megjelölt helyen biztosítva van

e) kötelesek az előképzettségüket igazoló bizonyítványt, továbbá

f) születési bizonyítványt,

g) erkölcsi bizonyítványt bemutatni,

h) kötelesek kérvényükben ki-

jelenteni, hogy tanulmányaik befejezése után ipari tevékenységüket Magyarország területén folytatják.

A fenti segélyek elnyerése után a segélyezettek kötelesek iskolai, vagy munkaadói bizonyítvánnyal igazolni, hogy tanulmányaikat tényleg megkezdték, folytatják és kötelesek tanulmányaikról s tapasztalataikról a Weitzer János alapítványi bizottságnak jelentést tenni.

Weitzer János jótékony és közcélú alapítványi bizottság 1917. évi július hó 1-én.

Varjassy Lajos s. k. polgármester.

Magyar gyógyborok

Kitűnő minőségű hegyaljai fehér édes borral készítve.

Vasas chinabor. Elsőrangú minőségű, vérképző gyógybor, vérszegények, lab-badozók, sarkóros gyermekek részére kiváló erősítő szer. Benne a chinin- és vas nagy gyógyereje kiválóan érvényesül. Kis palack ára: 3 korona 60 fillér. Nagy palack ára: 6 korona.

Condurongó bor. Kiváló gyomorerősítő szer, finom fűszeres ízű, zson-gító, a gyomorra és belekre jótékony hatást gyakorló gyógybor. Gyomorbelegek részére és ott, ahol a condurongó kétség javaiva van. Egy palack ára: 4 korona.

Pepsin bor. Egyesíti a pepszin és a sósav jó tulaj-donságait és kiválóan alkalmas a mozt nehezen beszerezhető Acidoi pepszin helyettesítésére Gyenge emésztésnél igen ajánlható. Egy palack ára: 4 kor. 60 fillér.

Kapnató a készítőnél:

1845

Rozsnyay Mátyás gyógy-szertárában Arad, Szabadsag-tér.

Mesés szép lesz az a hölgy,

aki az

IBOLYA DORÉ CRÉMET

használja. Az arcbört vakító fehérre varázsolja és eltünteti mindenféle arctisztatlanságot. **Ara egy tégelynek 2.— K.**

Ibolya Doré szappan 3 Kór., Ibolya Doré tej 1 K 50 fill. **Ibolya Doré hölgypor 1 K 50 fill.**

Tyukszem ellen

a leghatásosabb szer az

Anagalin.

Ara 1 korona.

Kellemes ízű

limonádét

mindenki otthon készíthet 1

adag **CITRAS-sal.**

Ara 20 fillér.

Fenti szerek kaphatók a kizárólagos készítőnél:

Hajós Arpád

gyógyszertárában
Arad, Andrassy-tér 22. szám.

Aradvármegyei m. kir. gazdasági felügyelőségtől.

964—1917. szám.

HIRDETMÉNY.

A nagyváradi miniszteri ki- rendeltség a földmivelésügyi mi- niszter ur engedélye alapján Ara- don 21 napos méhészeti tanfo- lyamot rendez.

A tanfolyam, mely elméleti és gyakorlati kiképzésből áll, telje- sen díjtalan és a hallgatók által készített kaptár az illetők tu- lajdona marad.

Az elméleti oktatás a ségai el- lemi iskolában a gyakorlati kikép- zés pedig a Fritz Ferenc-féle méhészeti telepen (Séga) fog megtartatni.

A tanfolyamra minden méhé- szet iránt érdeklő és ezzel fog- lalkozó nagykorú egyének — rokkant katonák és esetleg nők is felvétetnek a jelentkezés sor- rendjében korlátolt számban (25 hallgató.)

A kaptár készítéshez szüksé- ges nyers anyagot a miniszter ur ingyen adja s a tanfolyamot eh- hez szükséges szerszámokkal el- látja.

Az oktatás folyó hó 13-án veszi kezdetét, a felvételre pedig folyó hó 11-ikéig lehet jelent- kezni a m. kir. gazdasági felügye- lőségnél (vármegyháza), ahol egyéb felvilágosítás is megada- tik.

Arad, 1917. évi augusztus hó 8-án.

M. Kir. Gazdasági Felügyelőség.

6—1917. alapít. biz. sz.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.

A néhai Weitzer János arad városi jótékony és közcélú alapít- ványról alkotott és a nagyméltó- ságu m. kir. belügyminiszter ur által 36383—1912. szám alatt jó- váhagyott alapító levél 3. szakasz A) csoport 1. pontja alatt felvett 5000 koronából kiosztandó segé- lyek elnyerése iránt ezennel pá- lyázatot irunk ki.

Ezen segélyek elnyeréséért pályázhatnak oly önhibájukon ki- vül szükségbe jutott aradi kisipa- rosok, akik nyilvános vagy társa- dalmi alaptól segélyben nem rés- zesülnek.

A pályázati kérvények folyó évi augusztus hó 31-ig bezárólag Arad város polgármesteréhez, mint a Weitzer János jótékony alapítványi bizottság elnökéhez adandók be.

A segélyt kérvényezők tartoz- nak a kérvényeikhez:

1. születési bizonyítványt,
2. erkölcsi bizonyítványt,
3. illetőségi bizonyítványt csa- tolni és 4. igazolni, hogy a pályá- zati kérvény beadását megelő- zőleg Aradon legalább 10 (Tíz) éven keresztül önálló ipart foly- tattak.

Weitzer János jótékony és közcélú alapítványi bizottság 1917 évi július hó 1-én.

Varjassy Lajos s. k. polgármester.

VESZÉK minden színben Lisszaintért 10 fill- lérért méterjét, mely utánvétellel mintázás nélkül küldhető. Szívesen fogadok mintázott ajándé- tot másfajta **zsinórokból, foglalatokból és di- szekből**, valamint viaszos vászonból a mennyiség és az ár megjelölésével. 7244

Sasváry I., Wien, II., Grosse Schiffgasse 11.

Láb- és kéziizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik, a „Peppe“ folyadék és „Peppe“ hintőpor segítségével.

Szárit! . . . Szagtalanít!!

Peppe folyadék ára használati utasítással 1 kor. 20 fill.
Peppe hintőpor 1 kor. — fill.

Katonáknak

fontos tudni, hogy

ruhaikat

kiiltására legjobb szer a PETRIS folyadék, ára 2 kor. és HADAR hintőpor, ára 2 kor.

Szőrvesztő-

Depillor.

E kitűnő, a maga nemében pá- ratlan szerrel minden alkalmat- lan közrejt are, nyak vagy karok- ról, stb. minceen fájdalom nél- küi pár perc alatt egyedőn el- távolítható. Arasutastással 1 kor.

Fenti szerek kaphatók a kizárólagos készítőnél:

Hajós Arpád gyógyszerárában

Arad, And ácsy-ut 22. szám.

Használt ólom megvételre kerestetik.

A szépeógapólas titka a felhasznált szé- pitőszerek helyes megválasztásá- ban rejlik!

**Rozsnyay kitűnő Serail arc-
szépítő különlegességei**

mind kipróbált jó hatású készítmények,
amelyet bárki bizalommal használhat.

Rozsnyay Serail arckenőcse. Kis tégely 1-50 kor. Kis tégely 1-50 kor. Nagy tégely 2-50 k.

Rozsnyay Serail crémje nappali használatra. Egy té- gely ára 2 korona 50 fillér.

Rozsnyay Serail szappan. Egy darab 3 kor. 50 fill.

Rozsnyay Szerén Arcpora. Lehető finomságu. Crém, fehér, rózsás és teatezi- nekben. Egy dob. ára 2 korona.

Kiváló finom illatszerek. Gyöngyvirág, Ibolya, Loin du bai, orgona, piros ré- zsa, Serail. Uvegje 1 kor. 50 fillér.

Kapható a készítőnél: 1845

Rozsnyay Mátyás gyógy-
szertárában Arad, Szabadság-tér.

6—1917. alapít. sz.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.

A néhai Weitzer János arad- városi jótékony és közcélú ala- pitványról alkotott és a nagymél- tóságu m. kir. belügyminiszter ur 36383—1912. sz. a. jóváhagyott alapító levél szerin elaggott cse- lédek segélyezésére f. évben 1000, azaz egy ezer korona fordítandó segély elnyerése iránt nyilvános pályázatot irunk ki.

Ezen segély elnyeréséért pá- lyázhatnak oly vagyontalan aradi elaggott cselédek, kik társadalmi vagy más alaptól segélyt nem kapnak.

A pályázati kérvények folyó évi augusztus hó 31-ig bezárólag Arad város polgármesteréhez, mint a Weitzer János jótékony alapítványi bizottság elnökéhez nyújtandók be.

Kérvényezők tartoznak iga- zolni:

- a) hogy vagyontalanok,
- b) hogy cselédek voltak,
- c) hogy társadalmi vagy más alaptól segélyt nem kapnak.

Weitzer János jótékony és közcélú alapítványi bizottság 1917 évi június hó 1-én.

Varjassy Lajos s. k. polgármester.

6—1917. alapít. sz.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.

A néhai Weitzer János arad- városi jótékony és közcélú alapít- ványról alkotott és a nagyméltó- ságu m. kir. belügyminiszter ur 36383—1912.sz. a. jóváhagyott alapító levél 3. szakasza (cso- port 5-ik pontja alatt a folyó évre felvett 3000 (háromezer) korona segély összegből létesített 6, azaz hat egyenlő 500, szóval Ötszáz koronás kiházasítási segély el- nyeréseiránt nyilvános pályázatot irunk ki.

Ezen segély elnyeréséért pá- lyázhatnak oly vagyontalan ara- di lakosok leányai, kik Aradon lakó önálló ipart üző iparosok- hoz mennek nőül.

A pályázati kérvények folyó évi augusztus hó 31-éig bezáró- lag Arad város polgármesteréhez, mint a Weitzer János jótékony alapítványi bizottság elnökéhez nyújtandók be.

Kérvényezők tartoznak iga- zolni:

- a) hogy vagyontalan aradi lakos szülöktől származnak, nem tevéen különbséget, hogy a szülők élnek-e, vagy elhaltak,
- b) hogy Aradon önálló ipart üző iparosokhoz mennek férjhez
- c) kötelesek születési,
- d) illetőségi és
- e) erkölcsi bizonyítványt be- mutatni.

A segély adományozásnál ara- di születésű szülők gyermekei előnyben részesülnek.

A segély csak az egybekelés megtörténtének igazolása után ad- ható ki, illetve folyósítható.

Weitzer János jótékony és közcélú alapítványi bizottság 1917. évi július hó 1-én.

Varjassy Lajos s. k. polgármester

Kifutó fiu

jó fizetéssel

felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját szavak szerint számítjuk.

Minden szó hirdetéséért 10 fillér, vastagabb betűkkel 20 fillér.

A vastagabb betűkkel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.

A legkisebb hirdetés ára 1.20 korona. Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. Hirdetéseket délután 1/6 óráig veszik fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Házasság.

45 éves

gyermektelen iparos. nőül venne 30—45 éves szinten gyermektelen nőt. Hozomány nem hátrózik. Lehetőleg fényképes levelet teljes címmel kér. Alvácska 25., Hunyadm. 5275

Alkalmazást keres.

Ügyes ruhavarróné

házhoz ajánlkozik. Thalmeier Mitri, Simonyi-utca 2., em. 5281

Deutsches Fräulein

mit guten Jahreszeugnissen sucht Stella zu Kindern oder als Haushilflein, geht auch auf's Land. Adresse in der Administration. 5288

Alkalmazást nyer.

Német kintasszony.

azonnal fejeztetik. Halpera, Szabadság-tér 1. 5263

Irodai

teendőben teljesen jártas leányt, ki a német nyelvet tökéletesen bírja, lehetőleg azonnali beépítésre keresek. Bierenfeld Simon, norinbergi nagykereskedő, Berns Beni-tér 11. 5285

Csendekkel

rendelkező férfi, lehet rokkant katonája is, Hirschpöste részére mint kéz esítő és beszedő, azonnali fejeztetik. Jelentkezni d. u. 6—7-ig Roth József utcánál, Eötvös-utca 3. 5278

Ügyes,

szorgalmas asszony, fejeztetik tanácsára. Esetleg gyermekkel. Cím a kiadóhivatalban. 5279

Szolid

fiatal háziasszony és önállóan dolgozni tudó szővelő, cukrászdába fejeztetik. Ajánlatok fizetési igényekkel Fritz Gyula Gyulahegyi útra címre kéretnak. 5289

A közeledő

iskola szezonra tankönyvek eladásához 4 polgárit végzett leányt keres. Minerva könyvkereskedés, Dobó-u. 1. Telefon 791. szám. 5248

Vicsházmesterpár,

esetleg asszony, nagyobb leánnyal fejeztetik. Bohus-palota, III. kapu. 5247

Önálló könyvelő

vagy könyvelőnt keres azonnali beépítésre helybeli biztosító intézet. Ajánlatokat "Iroda vezető" jellegre a kiadóhivatalban kér. 5258

Újság

klordó és Arusitó fejeztetik az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. Lehet asszony is, vagy rokkant katona. 5010

Szakácsnő

jó bizonyítvánnyal fejeztetik. Zrínyi-u. 2., I. em. 4953

Irodaiasszony,

ki a gyors- és gépirásban, könyvelésben, számadások készítésében teljesen jártas, jó kézirással, alkalmazást nyer, azonnali beépítésre. Va da Zeigmond kunagotai gazdaságában u. p. Magyarbányhegyes. 5263

Nyomdász-tanulónak

fejeztetik két fiú, kik a 14. évet beöltöztek és legalább 6 osztályt végeztek. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Lakást keres.

3 szobás,

fürdőszobás lakásomat, ugyanoly nagyságu lakással cserélném azonnalra, vagy november hó 1-ére. Cím a kiadóhivatalban. 5290

Utcai garzon lakást

keresek modern házban, urfi családnál. Ajánlatot "Hivatalnok" címen a kiadóba kérek. 5231

Vétel és eladás.

Csokoládé

cca 1000 kg. tétel, prima állapotban eladó Bővebbet Schwarz Pál Arad, Posta-tér 15. Telefon 1128 5256

Állomány

legjobb minőségű posta-áramat 1—10 kg. csomagoláshoz, legolcsóbb árban. Ezen cikkhez ügynökökre keresek. Pollák Sándor, Nádor-utca 14. 5272

Keresetek vételre

melleslegi leánykísérőre, nagyobb mennyiségű, jó minőségű szénát, szénát Ajánlatok mindkettőt is az igazgatóságokhoz, Pankóczy címre küldendők. 5270

Jármány,

könyvek, gyermekkönyvek, menő nyerek eladó. Zakarás Béla, Magyarbányhegyes. 5277

5 koronát

fizetek egy gram legfinomabb aranyért. Zálogcédulákat a legmagasabb áron veszek. Brandos Gáspár és ékszerész József fűherceg ut 12. szám (Lutheránus templom mellett). 5103

Jókarban levő

vízmentes, félig használt ponyva, megvételekre keresetek. Ajánlatok Kain József, Brádra, Hunyad megye, küldendők. 5227

Eladó

jó karban levő bőrfedelű kocsik. Cím a kiadóhivatalban. 5228

Egy kitűnően

éneklő fülemüle eladó Rákóczy-utca 14. Megtekinthető délután 3—4 óráig. 5242

Bélyeggyűjtők

részére új nagy választék érkezett Deák Béla könyvkereskedésbe Arad, Forray-utca Telefon 902. 4421

Tégla

jó minőségben, nagy és kis mennyiségben, utányos árban kapható. Jiraszek Iroda Lovarda-u. 1. szám, telefon 1097, vagy Lázár Iroda, Haessinger-utca 5. szám, telefon 747. szám. 3783

Vessék

használt átfurt, boros, sörső, ásványvizés és hordó dugókat 6 koronáért kiadó. Szommonként. Küldeményeket az Aradi Közlöny továbbít. 5000

Ingatlan.

Soproni ház

hátrózik országát melletti, egytázas 331100 hold föld, a rajta levő tanyai épületek és az körülvevő erdőkkel, teljességgel, örökösök eladó. Bővebb felvilágosítást a jegyzőnél. 5276

Az állomás

közelében egy bérház, nagy telekkel eladó. Bővebbet Lővész-utca 4/a. 5287

Eötvös-utca 17.

és Szabadság-tér 4. sz. ház eladó. 5288

Erdélyi ut 5. számú

ház, kedvező feltételekkel eladó. 5250

Győrök u.

180. számú ház kerttel eladó. Bővebbet Tlachler György, Győrök. 5253

Ellátás.

I. kulacs

jó intelligens urleányokat teljes ellátásba fogadok. Özv. Dr. Balog Benőné, Kics-utca 5/a. 5250

Augusztus 15-ig

oroszló részére teljes ellátást keresünk. Cím a kiadóhivatalban

Üzletek.

Vegyvegykezelés

az arad-dévai vonalon mentén italmérésrel, esetleg házszal együtt megvételre keresek. Cím a kiadóban. 5282

Üzlethelyiség

hozzátartozó 2 szobás udvari lakással azonnali, esetleg nov. 1-re kiadó. Cím a kiadóban. 5172

Fűszertétel

Purgly Lajosné u. 158. alatt, elutazás miatt sürgősen eladó. Bővebbet ugyanott. 5248

Különféle.

Egy murakózi

két és fél éves mént cserélné ugyanolyan idős, esetleg idősebb murakózi kanecéért a Takácsy Gaszcsög, Körtőse. 5273

Szőlőtermés

6 kath. hold, közvetlen villamos (Baracka) melletti helyen eladó, ugyanott nagyobb pénzre jövő év augusztusig kiadó. Bővebbet Wolfner, Szent László-utca 7. Arad. 5289

Gyógyászat.

Méhs Vassz chinabera.

Suverén szer vérszegénység, sápkór, szégyen, a vérszegénységből eredő idegcsajok, étvágytalanság, gyomorbántalmak, láz, általános gyengeség ellen. Paratlan vérképző és vérjavító, biztos évszer májartikus fertőzések és minden infektív eredetű megfolyások ellen egy feltekernek, mint gyermeknek. Ár 5.— kor. Helyi gyógyszerár, Földesgyógyászati 12

16877—1917. kh.

HIRDETMÉNY!

A magyar kir. miniszteriumnak a gyapjúkészletek forgalmába hozatalának korlátozása tárgyában kelt 1157—1917. M. E. sz. rendeletét 1909—1917. M. E. sz. rendeletével a következőkben módosította:

Az 1000 kg.-nál nagyobb bruttó súlyú készletekre is kiterjesztetik a gyapjúkészletek és a cserzett gyapjából (prémiből) hulladékok forgalombahozatalának korlátozása és az érték követeltől legmagasabb árak megállapítása tárgyában kiadott 1157—1917. M. E. számu rendelet (1. a Budapesti Közlöny 1917. évi április hó 4. napján megjelent 78. számában) 4. paragrafusának az a rendelkezése, hogy azokat a gyapjúkészleteket, amelyek egyes minőségeinek bruttó súlya 1000 kg. vagy ennél kisebb, a Gyapjúközpontra megbecsülteti és ezen az alapon a felajánlónak ajánlatot tesz és megegyezés esetében a féllel végleg elszámol. Ennek megfelelően az idézett rendelet 4. paragrafusának az a további rendelkezése, hogy az egyes minőségeinként bruttó 1000 kilogramm felüli telek egyenként gyárilag kimosatnak és azok minőségét és végleges árát a gyapjubecslő bizottság állapítja meg; csak abban az esetben nyer alkalmazást, ha a felajánló és a Gyapjúközpontra között a felajánlott gyapjúkészlet vételárára vonatkozólag nem jön létre megegyezés.

Arad, 1917. július hó 28.

Green, főkapitány.

8654/1917. t. k. sz.

Hirdetmény.

Nagybányhegyes községnek telekkönyvi betétét az 1886: XXIX., az 1890: XXXVIII. és az 1891: XVI. t.-cikk értelmében elkészítettvén és a nyilvánosságnak átadtván, ez azzal a felszólítással tétetik közre:

1. hogy mindazok, kik az 1886: XXIX. t.-cikk 15. és 17. §-ai alapján — ideértve e §-oknak az 1889: XXXVIII. t.-cikk 5. és 6. §-ában és az 1891: XVI. t.-cikk 15. §. a) pontján foglalt kiegészítéseit is — valamint az 1889: XXXVIII. t.-cikk 7. §-a és az 1891: XVI. t.-cikk 15. §. b) pontja alapján eszközölt bejegyzések érvénytelenségét kimutathatják, e végből törvényi keresetüket, azok pedig, akik valamely teherrel átvitelének az 1886: XXIX. t.-cikk 12. §-a, illetve az 1889: XXXVIII. t.-cikk 6. §-a alapján való mellőzése megtagadni kívánják, e végből keresetüket hat hónap alatt, vagyis az 1918. évi február hó 27. napjáig bezárolag a telekkönyvi hatósághoz nyújtják be, mert az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelté után indított törvényi kereset annak a harmadik személynak, aki időközben nyilvankönyvi jogot szerzett, hátrányára nem szolgálhat;

2. hogy mindazok, akik az 1886: XXIX. t.-cikk 16. és 18. §-ának esetében — ideértve az utóbbi §-nak az 1889: XXXVIII. t.-c. 5. és 6. §-ában foglalt kiegészítéseit is — a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellentmondással éni kívánának, írásbeli ellentmondásukat hat hónap alatt, vagyis 1918. évi február hó 27. napjáig bezárolag a telekkönyvi hatósághoz benyújtják, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelté után ellentmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog;

3. hogy mindazok, akik az 1. és 2. pontban körülírt esetekben kívül a betétek tartalma által előbb nyert nyilvankönyvi jogukat bármily irányban sértve vélik, — ide értve azokat is, akik a tulajdonjog arányában az 1889: XXXVIII. t.-cikk 16. §-a alapján történt bejegyzését séremsznek találják, e tekintetben felszólításukat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt, vagyis 1918. évi február hó 27. napjáig bezárolag nyújtják be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelté után a betétek tartalmát csak a törvény rendes útján és csak az időközben nyilvankönyvi jogokat szerzett harmadik személynak jogainak séreme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azok a felek, akik a betétek szerkesztésére kiküldött bizottságnak eredeti okiratokat adtak át, hogy amennyiben azokhoz egyszersmind egyszerű másolatokat is csatoltak, vagy ilyeneket pótlólag benyújtának, az eredetieket a telekkönyvi hatóságnál átvehetik.

A battonyai kir. járásbíróóság mint telekkönyvi hatóság 1917. augusztus hó 7.

Heintz Géza, s. k.

5271

kir. járásbíró.

Használt csomagoló papir megvételre kerestetik. Bővebbet a kiadóhivatalban. :-